

DELAVSKA ENOTNOST

Polstina plačana v gotovini

V interesu vsega človeštva je, da narodi, ki so bili nositelji agresije, pridejo do spoznanja, da se ne sme napatati brez zakonitega vzroka. Kakšno naj bi bilo boljše sredstvo za prevzgojo, kakor so reparacije? Mislim, da ga ni. Po zadnjih italijanskih volitvah in plebiscitu pač ne moremo reči, da preobrazba italijanskega naroda ni več potrebna.

Dr. ALEŠ BEBLER, pom. min. za zunanje zadeve.

GLASILO ENOTNIH STROKOVNIH ZVEZ DELAVCEV IN NAMEŠČENCEV SLOVENIJE

Leto II., šte. 25

Ljubljana, 21. junija 1946

Izhaja vsak petek — Cena Din 2.—

Življenje in delo tov. Mihe Marinka predsednika vlade Ljudske republike Slovenije

Razvoj delavskega gibanja Slovenije in njegov boj za vodilno vlogo v slovenskem narodu je najtesneje povezan z delom in bojem novega predsednika vlade Ljudske republike Slovenije — tovarišem Miho Marinkom.

Tovariš Marinko se je rodil l. 1900. v Trbovljah kot sin revnih staršev. Že s trinajstim letom je bil prisiljen poiskati si kruha v steklarni v Zagorju. S štirinajstim letom je ostal brez staršev, že s petnajstim letom pa je pričel trdo in naporno življenje v zagorskem rudniku.

Leta 1917. se je pridružil delavskemu gibanju, kateremu je ostal zvest tudi v najtežjih prilikah vse svoje življenje. Leta 1920. je pričel delovati kot eden izmed organizatorjev SKOJ-a v rudarskih revirjih. Od tedaj je deloval stalno kot organizator delavskih, kulturnih in političnih društev ter delavskih mezdnih gibanj in štrajkov.

Vidno vlogo je igral pri odporu delavstva iz revirjev in iz vse Slovenije proti napadam fašistične Orjune, ki je takrat po vzoru Mussolinijevega fašizma v Italiji uvajala tudi pri nas fašistične metode in skušala uvesti fašistični režim. Ko so fašistični orjunaši l. junija 1924. leta organizirali svoj znani pohod na Trbovlje, na trdnjavo progresivnega delavskega gibanja, ki je tega dne napisalo s svojo krvjo eno izmed najlepših strani v zgodovini delavskega gibanja Slovenije.

Zaradi preganjanja in odpuščenja s posla je Miha Marinko emigriral v Francijo, kjer si je služil kruh po raznih rudnikih. Ves čas svojega bivanja v Franciji je aktivno deloval pri vseh delavskih organizacijah.

Leta 1931. se odpotoval v Sovjetsko zvezo, odkoder se je vrnil že leta 1933., ker so tako zahtevale potrebe delavskega gibanja v Jugoslaviji.

V tistih letih je delavsko gibanje Jugoslavije vodilo in končno izbojevalo boj za svojo notranjo enotnost ter za enotnost in idejno politično trdnost njegove avantgarde — Komunistične partije. V težkem boju proti sovražnikom delavskega razreda v njegovih lastnih vrstah in pod najtežjimi okoliščinami vojnofašističnih in profašističnih režimov v stari Jugoslaviji je takrat delavski razred in Partija pripravljala in pripravil vse predpogoje, ki so bili potrebni za prevzem vodilne vloge v narodu v času težkih dni okupacije. Poleg tovarišev Tita, Kardelja in drugih je bil tovariš Miha Marinko med tistimi, ki so neumorno, z ogromno požrtvovalnostjo in samoodrekanja ter v neomajni veri v zmago delovnega ljudstva častno izvršili to veliko nalogo. Leta 1934. je bil izvoljen za člana Centralnega komiteta Komunistične partije Jugoslavije. Leta 1937. je sodeloval na ustanovnem kongresu Komunistične partije Slovenije in bil izvoljen za člana njenega Centralnega komiteta. Bil je tudi viden funkcionar Centralnega iniciativnega odbora Enotne delavske stranke Jugoslavije ter Delavsko-kmečkega gibanja v Sloveniji.

Vrščec svoje organizacijske in politične dolžnosti pod najtežjimi okoliščinami — neprestano preganjan, tri-

krat je prišel pred sodišče za zaščito države, trikrat je bil konfiniran, — silno obogaten z izkušnjami delavskega gibanja v Franciji, v Sovjetski zvezi in drugod, neprestano osvajač nauk marksizma-leninizma, je tovariš Miha Marinko zrastle v resnično doslednega in prekaljenega borca s sovražniki delovnega ljudstva. Zdrav delavski duh, ki mu ga je dala že rana mladost v revirjih, se je združil z zavestjo revolucionarnega borca.

Po zlomu stare Jugoslavije je bil tovariš Marinko med organizatorji Osvobodilne fronte Slovenije, član Izvršnega odbora OF, član Glavnega štaba Partizanskih odredov Slovenije in delegat na prvi konferenci Vrhovnega štaba v Stolicah pri Krupnju. Sodeloval je pri organizaciji prvih Partizanskih odredov in vodil začetne akcije oborožene borbe.

Dne 9. decembra 1941. leta je bil ujet v Ljubljani od italijansko-nemške okupatorske policije skupaj s tovarišem Tomšičem. Nemški in italijanski okupatorji so ga predajali drug drugemu in ga strahovito mučili, ne da bi mogli izvléči iz njega kakršno koli priznanje ali izjavo. Tovariš Marinko je častno in dostojno preстал najtežjo preizkušnjo predanosti stvari delovnega ljudstva in slovenskega naroda, preizkušnjo okupatorskih mučilnic.

Pred italijanskim vojnim sodiščem v Ljubljani je bil nato obsojen na 30 let ječe. Tudi za rešetkami okupatorjeve

kaznilnice ni prenehala njegova delavnost: neumorno je deloval med političnimi kaznjenci, prevedel Sovjetski učbenik politične ekonomije itd.

Po kapitulaciji Italije se je pridružil političnemu in organizacijskemu delu v Narodno osvobodilni vojski in na terenu. Leta 1944. je bil poslan na politično organizacijsko delo v Beograd, kjer je tudi razvijal bogato publicistično delavnost, zlasti se je posvečal problemu izgradnje naših sindikatov, gospodarskim vprašanjem in drugim. Na njegovih člankih o sindikatih se učijo sindikalni funkcionarji Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev Jugoslavije.

Tovariš Marinko ni samo osvojil onih znanih borbenih odlik in organizacijskih sposobnosti delavskega razreda, temveč jih je tudi sam pri sebi, zavestno in z železno voljo neprestano razvijal. Tovariš Marinko posebejla ono najboljšo, kar je dal delavski razred od sebe v tem odločilnem razdobju naše zgodovine za boljšo bodočnost in srečo delovnega ljudstva in slovenskega naroda. Hkrati pa je pri vsem tem svojem napredku in razvoju stalno ohranjal globoko stremljenje po učenju in kulturnem izpopolnjevanju ter imel vedno največji čut za težnje, probleme in težave najširših ljudskih množic, svest si, da je naša moč v trdni in vedno trdnjši povezanosti z najširšimi množicami delavcev, kmetov in delovne inteligence,

K vprašanju delovne discipline

TOMO BREJEC

Nepoboljšljivci

Še v teku narodno-osvobodilnega boja smo pravilno predvidevali, da bo delavski razred po zmagi nad fašizmom, — osvobojen neznoznega pritiska izkoriščevalcev delovnega ljudstva in njihove osvražene oblasti — z vse drugačno voljo šel na delo, vedoč, da bo ustvarjal in gradil za sebe, za svojo državo.

Praksa je vero v delavski razred tudi v tem pogledu popolnoma potrdila. Kaj vse so n. pr. naše partizanske delavnice na osvobojenem ozemlju izdelovale še v teku narodno-osvobodilne borbe. Razstava partizanskih delavnic marca lanskega leta v Črnomlju je bila pravo odkritje celo za nas. Predstavniki inozemskih vojaških misij, ki so razstavljene izdelke ogledovali, pa skoraj verjeti niso mogli, da so bile vse te tako lično in precizno izdelane stvari narejene v gozdovih ob slabi hrani in z najprimitivnejšimi tehničnimi sredstvi.

Rudarji v Kanjarici v Beli Krajini so v poletju 1944 pod najtežjimi delovnimi pogoji, ob hrani, ki je bila, več kot polovico slabša kot današnja, v rekordnem času obnovili poplavljeni premogovnik in nato skoraj z vsakim dnem povisovali produkcijo premoga.

Ko smo v maju lanskega leta doživeli tako težko pričakovano osvobodjenje, je bil zopet delavski razred tisti, ki je skupaj s pošteno delovno inteligenco z velikim razumevanjem prevzel na sebe eno najtežjih nalog: obnovo naše porušene dežele.

Kdo bi mogel pozabiti, kako so n. pr. kovinarji v Guštanju skoraj tri mesece po osvobojenju delali, ne da bi prejeli plačo za svoje delo, podobnih primerov požrtvovalnosti in zavednosti je bilo več.

Zavednosti delavskega razreda in naši ljudski oblasti, tema dvema se imamo zahvaliti, če so življenjski pogoji že danes pri nas boljši kakor v državah — razen Sovjetske zveze — ki so gospodarsko močnejše od nas in ki so v tej vojni mnogo manj trpele, kakor naša dežela.

Nova ljudska oblast je temu požrtvovalnemu in ustvarjalnemu delu vedno dala vse priznanje. Posebno letos 1. maja zvečer — ob sprejemu udarnikov v vladni palači v Ljubljani — je takratni predsednik vlade tov. Kidrič to priznanje delavskemu razredu za njegovo delo izrekel na tako topele in iskren način, kakor more to storiti le predsednik take vlade kot je naša — vlada delovnega ljudstva.

Toda tudi v vrstah delavskega razreda so ljudje, ki ne zaslužijo priznanja, temveč upravičeno strogo kritiko, če ne še kaj hušjegega.

Ze kmalu po osvobojenju se je skoraj v vsaki tovarni, obratu, rudniku, iz skupin požrtvovalnih in zavednih delavcev izluščilo nekaj ljudi, ki niso kazali nobenega razumevanja za novi odnos do dela. Od osvobojenja do danes ti ljudje pogosto prihajajo na delo prepozno ali pa prav tako pogosto samovoljno izostajajo od dela. So taki, ki jih je dober zgled njihove delovne okolice pripravil do tega, da so se poboljšali in se danes pošteno trudijo, da bi v ustvarjalnem delu dosegli svoje zavednejše tovariše. Nekateri pa so ostali zakrknjeni vse do danes.

Če po tovarnah in obratih pregledujemo seznam tistih, ki z zamudo prihajajo

jajo ali pa sploh izostajajo od dela, bo mo takoj videli, da so to stalno ene in iste osebe.

Le malo je primerov do sedaj, da bi se bilo proti tem ljudem kaj drugega podvzelo razen opominov in milejših denarnih kazni. Deloma je to razumljivo: oblast kakor je naša, zna čakati in tistim, ki s svojim delom dokazujejo, da hočejo popraviti svoje napake, vedno daje možnost, da se poboljšajo. Za ljudi, ki jih tu omenjam, bi moralo biti eno celo leto po osvobojenju dovolj, da bi se bili spričo nešteti dobri vzgledov lahko poboljšali. Tega pa niso storili in pred nekaj dnevi so mi zaupniki in predstavniki sindikatov v veliki tovarni na Gorenjskem potožili, da imajo v tovarni slabe, nedisciplinirane elemente, ki jim niti opomin, niti kazen nič ne zaleže. Podobne pritožbe dobivamo tudi iz nekaterih drugih obratov.

Smatramo, da je prišel čas, da se do teh nepoboljšljivcev zavzame jasno in odločno stališče.

Predvsem v interesu vsega delovnega ljudstva nikakor ni mogoče dovoliti, da bi posamezniki — četudi v majhnem obsegu — ovirali požrtvovalne napore večine v izgradnji boljšega življenja.

Dalje. Nahajamo se v času neprekinitvenega tekmovanja. Vsaka tovarna, vsak obrat ima svoj načrt, ki ga želi čim boljše izpolniti. Zakaj naj zaradi peščice nepoboljšljivcev trpi uresničenje načrta? Zakaj naj bi dobri in požrtvovalni delavci, ki že itak dajejo vse od sebe, garajo še za te sebične, nepoboljšljive elemente? Mi nimamo tako velike potrebe po delovni sili, da teh ljudi ne bi mogli nadomestiti z boljšimi delovnimi močmi. V delavskem razredu se bodo vedno našli tovariši, ki bodo dostojno predstavljali delavski razred na fronti dela.

Končno še nekaj: delovno ljudstvo si je z zmago nad fašizmom priborilo tudi najširše svobosčine. Toda svoboda nima nič skupnega z anarchistično svojevoljno posameznikov, ki je v škodo celoti. Nam je potrebna zavedna disciplina, smisel za red in zakonitost. Kdor te tri stvari ruši in se kljub opominom ne popravlja, ta nima pravice do delovnega mesta v naših tovarnah.

Strožji ukrepi proti ljudem, ki neprestano kršijo delovno disciplino so potrebni tudi zato, ker ti ljudje s svojim slabim vzgledom moralno kvarijo svojo delovno okolico, posebno delovno mladino.

Dejstvo, da je iz vrst najzavednejših delavcev in delavk čedalje več pritožb proti rušenju delovne discipline in obratih dokazuje, da je proti temu elementu treba nastopiti. Naši sindikati naj vse te ljudi še enkrat opozorijo na škodljivost njihovega ravnanja. Ako se kljub temu poslednjemu opominu ne bi popravili, tedaj je dolžnost sindikatov, da v interesu delovnega ljudstva in v interesu nadaljnjega dviga naše produkcije odločno zahtevajo od vodstev podjetij: ven iz obratov z vsemi nepoboljšljivimi in nediscipliniranimi elementi! Delo pa naj dobijo tisti, ki bodo požrtvovalno zastavili vse sile za boljši jutrišnji dan vsega delovnega ljudstva!

V MOSKVI ZASEDA SVETOVNA SINDIKALNA ZVEZA

Kakšne naloge rešuje Izvršni komitet Svetovne sindikalne zveze na zasedanju v Moskvi, ki se je začelo 18. junija

Pred 17 meseci so se zbrali v Londonu predstavniki delavskega razreda iz več kot 40 držav v cilju ustvaritve Združenja svetovnih sindikatov. Nešteti skeptiki in zlonamerni ljudje so prerokovali neizbežen pomol te zamisli. Stvarnost pa je zavrnila zlobne prerokbe sovražnikov enotnosti delavskega razreda. Federacija je odločno pričela reševati naloge, ki so ji bile postavljene na pariškem kongresu.

Na zasedanju Izvršnega komiteta Federacije se bodo pretresala razna vprašanja: Obisk Nemčiji od strani komisije Federacije, medsebojni odnosi Federacije z Zavezničkim kontrolnim svetom v Berlinu, medsebojni odnosi Svetovne sindikalne federacije z organizacijo Združenih narodov, v glavnem z Gospodarskim in socialnim svetom, obnova Generalne konfederacije dela v Grčiji, nato vprašanja o ukrepih za borbo proti Francovemu režimu v Španiji.

V zvezi z vidno aktivnostjo reakcionarnih sil v svetu je še problem fašističnega režima v Španiji. Ob pričetku marca t. l. je pozval Izvršni komitet Federacije vse sindikalne organizacije, ki pridejo v sestavo Federacije, da protestirajo proti kaznovanju 10 funkcionarjev republikanskega gibanja v Španiji. Odgovor na ta poziv Federacije so bili množični mitingi in demonstracije ter neštete protestne resolucije.

Kmalu po kapitulaciji Nemčije se je pričelo v sovjetski okupacijski coni, nato pa v zapadnih conah obnavljanje svobodnega nemškega sindikalnega gibanja. Sindikalni delavci — antifašisti, — ki pripadajo raznim političnim strankam, so se aktivno lotili ustvarjanja enotnih sindikalnih organizacij. V sovjetskem zasedbenem področju je ta težnja sindikalnih delavcev dobivala stalno podporo od strani okupacijskih oblasti, toda v zapadnih področjih je v mnogih primerih naletela na resne zapreke.

V britanski, ameriški in francoski coni ni organizacija sindikatov zaključena niti v mejah posameznih mest. Brez ozira na to, da je vsa industrija centralizirana v glavnem v zapadnih conah Nemčije, je v Vzhodni Nemčiji, v kateri v glavnem prevladuje poljedelstvo, 3 milijone članov sindikatov, t. j. mnogo več kakor v zapadnih conah. V sovjetski coni so na demokratični način izvolili voditelje sindikatov. V zapadnih conah so bili izvoljeni samo krajevni sindikalni organi.

Prav tako je izvedena agrarna reforma samo v sovjetski okupacijski coni. Brez dvoma je, da bi navedene naloge lahko hitreje rešili, če bi dobila Svetovna sindikalna federacija možnost, da bi imela svoje

(Nadaljevanje na 2. strani)

Gradi se mladinska proga Brčko-Banoviči

Mladinska brigada »Janko Premr« iz Juljske Krajine na delu v Bjeloi — vzdolž nove proge

VSEBINA

današnje številke:

1. stran: Življenje in delo tov. Mihe Marinka. — Nepoboljšljivci.

2. stran: Na procesu Draže Mihajlovića se je odkrila vsa podlost četniških band. — Iz cone A nam pišejo.

3. stran: Odredba o delavskih zapnikih. — Zasedanje KMS Ljubljana. — Ohraniti človekovo zdravje pomeni čuvati najdragocenejši zaklad naše države.

4. stran: Delavec je udarnik, ker je svoboden človek. — Iz ortoped. skega zavoda.

5. stran: Maksim Gorki v filmu. — Zakon o ljudskih odborih.

Na procesu Draže Mihajlovića se je odkrila vsa podlost četniških band

Teden dni je trajalo zasliševanje Draže Mihajlovića. Proces je odkril vso podlost četniških band, čeprav so njihovi zločini — požiganje vasi, klanje nedolžnih ljudi, žena in otrok, sodelovanje z italijanskimi, nemškimi in bolgarskimi okupatorji ter ustaši — že dolgo znani našemu ljudstvu. Toda na tem procesu se je še bolj pokazala vsa pokvarjenost »gorskega carja« Draže in njegovih pajdašev. Draža Mihajlović, ki je pod zaščito okupatorja izdajal odredbe, da so se požigale vasi in klali nedolžni ljudje, se je pred ljudsko pravico pokazal bednega strahopetnega. Svoje zločine skuša celo oporekati in izveči se hoče na račun svojih sodelavcev in pajdašev ter svoje zločine zvaliti na druge.

V začetku tega tedna se je začelo zasliševanje njegovih dveh prvih sodelavcev Moljevića in Vilovića, ki sta še izpopolnila sliko te breznačajne in izdajalske bande, ki je služila vsemu in vsakemu ter vršila največje zločine. Tudi ta dva skušata vso krivdo zvrniti na druge in se zapletata v lažeh in protislovjih. Ti ljudje — nasilniki in krvniki v okupatorjski službi postajajo strahopetni pred kaznijo, katera bo sledila pravični sodbi ljudstva.

Mnogi angleški in ameriški novinarji, ki v velikem številu prisostvujejo procesu, vidijo pred seboj povsem drugačno sliko Draže Mihajlovića kot pa jim jo je prikazoval reakcionarni tisk. Pred njimi se odkriva laž, katero je svetovna reakcija tako skrbno in sistematično gradila. Priznanja, katera so dali prvi trije obtoženci pod težo neovrgljivih dokazov, so strgala krinko ne samo z Mihajlovićevih zločinskih band, ampak tudi z obličja svetovne reakcije, katera je hotela izdajalca prikazati kot heroja.

Že v prvih dneh procesa je prišel na dan zločin, ki je zelo interesiral angleške in ameriške novinarje. Draža Mihajlović je priznal, da so četniki ubili angleškega majorja Atertona in njegovega spremljevalca, a prav tako, da je bil izdan ukaz tudi za usmrtni članu angleške misije Robertsona. Reakcionar-

(Nadaljevanje s 1. strani)

predstavninstvo v Kontrolnem svetu za Nemčijo. Nadalje piše Tarasov: Pozornost delovnega ljudstva in vsega naprednega človeštva je že zdavnaj osredotočena na Grčijo. Grško ljudstvo se je herojsko borilo proti nemško-fašističnemu napadalcu, vendar ni dobilo po zmagi zasluženih svobode, temveč je padlo pod jarem reakcionarnih monarhističnih elementov. V februarju t. l. je Izvršni biro Federacije poslal v Grčijo komisijo, sestavljeno iz predstavnikov sindikata Anglije, ZSSR, Francije in grške Konfederacije dela. Komisija se je prepirala, kakšen divji teror besni ne samo proti delavskemu razredu, temveč tudi proti vsem antifašistom in patriotom. Upamo lahko, da se bo Izvršni komitet Federacije obrnil na organizacijo Združenih narodov z zahtevo, naj se v Varnostnem svetu prouči vprašanje izrednega položaja v Grčiji.

Prav tako bo tudi predmet proučevanja na zasedanju važno vprašanje o udeležbi Svetovne sindikalne federacije v delu organizacije Združenih narodov, med ostalimi tudi o delu Gospodarskega in socialnega sveta. Pariški kongres si je z največjo odločnostjo postavil vprašanje o predstavniku Federacije v organizaciji Združenih narodov. Svetovna sindikalna federacija, ki predstavlja več kot 60 milijonov organiziranih delavcev, kateri so pretrpeli velike žrtve zaradi zmage nad fašizmom, mora dobiti pravico udeležbe pri delu organizacije, ki je poklicana, da čuva mir in varnost narodov.

iz cone A nam pišejo:

Tovariši, vi obnavljate svobodno, a mi pod nadzorstvom policije

Zgodnje nedeljsko jutro v Trstu. Trumoma prihajajo na železniško postajo tržaški delavci in uradniki, nasmejani in z veselo pesmijo. Eni imajo obične delovne obleke, drugi so kot izletniki, ki odhajajo na najvišji vrh Juljskih alp, tretji so z partizanskih uniformah, dekleta v narodnih nošah, zdravniki v belih plaščih... torbice in nahrbtniki pa so polni, — po težkem delu se bo malica prilegla.

Mimo teh pisanih in živahnih trum se peljejo na biciklilih dekleta, fante, staro in mlado, toplo se pozdravljajo s tovariši, ki odhajajo z vlakom, nekateri se še nikoli niso videli, pa se že poznajo, saj odhajajo na isti cilj, na prostovoljno delo za obnovo in vojni porušenih vasi.

V tramvajih je gneča in ljudje se pred železniško postajo vsipujejo iz njih kot čebule iz panjev. Vse hiti, da se pridruži množici, ki pozdravlja v slovensčini in italijansčini ter izgleda kot ena sama velika družina, ki odhaja na prostovoljno nedeljsko delo. Rekel bi, da smo v Jugoslaviji, da živimo v svobodi, da je na oblasti delovno ljudstvo, da smo sami gospodarji svoje usode, da se je tudi nam izpolnila dolgoletna želja, da je prišel dan, težko pričakovan, poln sonca, tisti dan, za katerega so primorski borci umirali z nasmehom na ustnicah.

To je delavski razred in delovno ljudstvo Juljske Krajine

Trst in njegova okolica takaja dne v svoji zgodovini še nista doživela, saj so se zbrali delavci in nameščenci, ne da bi jih kdo potikal na delo, sami so se med saboj po-

ni ameriški in angleški tisk je takrat poročal, da so Atertona in njegovega spremljevalca ubili partizani. Četniki so takoj po usmrtni javili preko Konstantina Fotića, da so jih ubili partizani, a ameriška in angleška reakcija sta to laž zagrabili z obema rokama. Inozemski novinarji na tem procesu so lahko slišali, da so vse tiste bitke, katere je reakcionarni tisk pripisoval Draži Mihajloviću, v resnici vodili partizani, a da so četniške bande vodile samo bitke proti ljudstvu v službi fašističnega okupatorja.

Šef črnih trojk

Mihajlović in njegovi pajdaši se izmikajo direktnim odgovorom, toda pod težo dokazov so prisiljeni, da mnoge stvari priznajo. Poslušajmo, kako Mihajlović priznava, da je bil šef črnih trojk:

— Vi pravite: »Šef trojk v Jugoslaviji sporoča trojkam. Kdo je torej šef trojk?«

— Mihajlović: Misteriozna, izmišljena osebnost, a depеше sem sestavljal jaz, da sem strašil preko radia London.

— Predsednik: Ali je ta misteriozna, izmišljena oseba istovetna z osebo Draže Mihajlovića?

— Mihajlović: Istovetna!

— Predsednik: Potem takem — kdo je bil šef črnih trojk?

— Mihajlović: Jaz. Toda dajal nisem nobenih povelj razen onih, ki sem jih dajal radiu London, s katerimi bi morali preplašiti kvislinški element.

Na tisoč ubitih žena, otrok in starcev

V originalnih poročilih, katere so komandanti pošiljali Draži, govorijo o požganih vaseh, o tisočih ubitih žena, otrok in starcev.

Predsednik sodišča je čital poročilo, katero je Pavle Djurišić poslal obtoženemu Mihajloviću: »Vse muslimanske vasi so popolnoma požgane, tako da ni ostala cela niti ena hiša. Vsa imovina je uničena, razen živine, žita in sena. V času operacij smo pristopili k popolnemu uničevanju muslimanskega življenja brez ozira na spol in starost... Naših žrtve je skupno 22, od katerih sta dva primera nesreče, pri muslimanih pa 1200 borcev in do 8000 ostalih žrtve — žena, starcev in otrok. Vse ostalo prebivalstvo je uničeno. Morala pri naših enotah je bila na zelo visoki stopnji; nekatere edince s svojimi starejšinami so se pokazale v vsaki situaciji in zaslužijo vsako pohvalo.«

Umor angleškega majorja Atertona

O uboju angleškega majorja Atertona in njegovega spremljevalca pravi Draža Mihajlović: »O tem sem obvestil tudi angleške oblasti in tudi Hadsona, ki je prišel na lice mesta. Vodil sem široko preiskavo o tem. Po mojem je bil idejni morilec Ljuba Novaković, a stvarno je bil morda Dakić. Preiskava tega ni mogla točno ugotoviti.«

Tudi Nedeljčević in Dakić sta bila Mihajlovićeva komandanta. Za Dakića pravi, da ga osebno ne pozna, čeprav ve, da je bil v formaciji Pavla Djurišića.

— Predsednik: Ali se spominjate, da je bilo objavljeno preko inozemskih postaj, da so Atertona ubili partizani?

— Mihajlović: Tega nisem jaz objavil.

— Predsednik: Z Atertonom je bil tudi neki kaplar?

— Mihajlović: Da, radiotelegrafist.

— Predsednik: In on je bil prav tako ubit?

— Mihajlović: Tudi on je nastradal, nismo ga našli in o njem ni sledu.

»Robertsona takoj likvidirajte!«

Javni tožilec je prečital dokument o ukazu za umor člana britanske misije Robertsona. To je depeša iz leta 1942, v kateri je rečeno: »Mi tega tvora ne moremo trpeti, zlasti ne v Srbiji. Pazite dobro, če ima vaš šef misije zveze z Robertsonom.«

— Kdo je Robertson?

— Mihajlović: Robertson je Radojević, Srb, ki je živel v Kanadi.

— Tožilec: Ali je bil v Španiji? Ali se je v španski revoluciji boril proti Francu?

— Mihajlović: Da.

Tožilec: Pismo je v materialu, ki bo predložen sodišču. Nadaljevati hočem z vašo depešo 92. Pazite dalje. »Vaš šef misije ima zveze z Robertsonom. Če Robertsona ujamete, ga takoj likvidirajte.«

Pri zasliševanju o delu tako zvanega Kongresa ravnogorskega pokreta je prišlo na dan, da se je razpravljalo tudi o poskusu, da se ustvari nekakšno »ravnogorsko delavsko gibanje.«

»Specialisti« gazda Živka in »ravnogorski pokret«

— Tožilec: Da se povrnemo na vaš kongres. Ali je kongresu prisostvoval kdo od socialistov?

— Obtoženec: Da, Živko (Topalovič).

— Tožilec: In kdo še?

— Obtoženec: Belić.

— Tožilec: Ali ste vedeli, kakšna organizacija je Jugoras?

— Obtoženec: Vedel sem.

— Tožilec: Kateri predstavniki so bili pri vas?

— Obtoženec: Prihajal je Dragan Golob in Mitič.

— Tožilec: Ali je s tem v zvezi prišlo do protesta gotovih političnih skupin iz Beograda?

— Obtoženec: Ne. Takoj, ko sta prišla Mitič in Golob, ju je Moljević, ki je zelo dobro poznal delavska vprašanja, najprej zaslišal o njenem delu v Jugoslaviji.

— Tožilec: Ali je prihajal Jovo Jakšić?

— Obtoženec: Tudi on je prihajal.

— Tožilec: Ali je Jakšić vložil protest, ko ste sprejeli delegacijo Jugorasa?

Pomočnik tožilca (čita): »Gospodu Draži Mihajloviću, armijskemu generalu

— Spoštovani dragi gospod general, obračun se na vas osebno kot k prijatelju pri skupnem nacionalnem delu, ker smatram, da je to najboljši način za hitro in pravilno likvidiranje vprašanja, ki je nepričakovano vstalo pred nami, a katerega pomen je za nas prvorazredne politične in moralne važnosti za nas osebno kakor tudi, prepričan sem, za vso JDNZ. Razpravlja se o nacionalnem delavskem pokretu pod skrajšanim imenom NARAP pod vodstvom Ljubomira Mitića in Andrije Miljkovića.

Ob tej priliki sem prisiljen, da se obrnem na vas osebno in da vas kot dobro poučen o teh stvareh, opozorim na okolnosti, katere so vam bile, ko ste prišli na ta posel, neznane. Prvič, mislimo, da ni bilo potrebno izločiti delavcev in to samo delavcev iz kroga Centralnega nacionalnega pokreta in ustanoviti samo za njih posebno grupo, zlasti, ker se ni prej tako postopalo niti z enim, niti z drugim stanov, ki so zastopani v tem pokretu: z zemljoradniki, obrtniki, trgovci, industrijalci itd. Delavci bi morali kot vse druge dati v sestav JDNZ kot celoto, a ne cepiti te zajednice vse do naše nacionalne osvoboditve in dokler JDNZ ne izvrši svoje naloge do kraja.

Tako bi se moralo postopati tudi iz razloga, ker so vsi samostojni pokreti in grupe na kongresu sklenili, da bodo v času obstoja te zajednice prostovoljno ustavili vsako poslovno dejavnost in da bo vsa njihova aktivnost usmerjena preko JDNZ kot predstavnika celote.

Drugo. Ko se je že šlo po poti, ki po našem mišljenju ni dobra in pravilna, je napravljena tudi druga napaka: delo se opravlja, ne da bi se dobro poznalo. Imamo možnost, da vam g. general, damo vsa potrebna pojasnila po prvem in po drugem. Smatrali za smo za dolžnost, da vas, g. general, opozorimo na te stvari, da boste lahko sami presodili, ali bo akcija z ravnogorskim delavskim pokretom, kakor se je začela, koristna ali škodljiva za pokret in da prečenata na temelju teh naših poročil, kako se bo odražala na vsem JDNZ, a zlasti, kako se bo odražala za naš socialiste, če v širšo javnost prodre vest, da je tudi Jugoras v Mitićem in vso garnituro preko vojnega nemškega liferanta dobil mesto v nekem častnem nacionalnem

pokretu. To bo imelo toliko težje posledice, če se bo zvedelo, da v JDNZ niso sprejeti mnogi naši politični ljudje, ki so sodelovali z diktatorskimi režimi, čeprav oni niti zdaleka niso tako tangirani kot je primer z Mitićem in drugimi. Ves pokret JDNZ ne bo opral sramote z ustanov in ljudi, kateri so kompromitirani v naši najširši javnosti z bivšimi Jugoraso, ampak bodo na žalost oni vsemu pokretu prinesli sramoto, katere ne bo oprala niti Sava, niti Donava, če se jih čim prej ne osvobodimo. Mi osebno, kakor tudi ves pokret smo v največji meri izpostavljeni kritiki in napadom iz vrst naših sovražnikov, kateri so zvedeli za to najnovjšo priključitev Jugorasa, zamerijo nam, ker smo v njegovi družbi. Z razloga vsega tega, vas prosimo, da s svojo avtoritetu vso to stvar hitro presekate pri vseh podrejenih vam komandantih, ki so tudi vas osebno angažirali v tem poslu, ker niso bili obveščeni, kako usodno je vključevati Jugoras v narodni pokret, ki mora biti čist in svetel kot sonce. Če ne bomo ohranili našega ugleda in preprečili zbiranje elementov, ki so bili glavni nosilci fašizma v naši državi in s katerimi je 27. marec radikalno počistil, okrog nas, bomo izgubili ljudsko zaupanje, katero je mnogo večje in pomembnejše kot ves denar vojnih liferantov in vsa vojska, ki bi se za ta denar lahko zbrala. Prosimu vas, g. general, da po tem vprašanju izdati čim prej svoj odlok, s katerim bi bilo nam omogočeno, da ostanemo v pokretu JDNZ, na ustanovitvi katerega smo tudi sodelovali in da preko njega, skupno z vami ter vsemi grupami in pokreti, kateri sestavljajo to zajednico, do konca izvedemo našo nacionalno nalogo itd.

V Beogradu, 1. septembra 1944.

— Tožilec: Ali se spomnite, kdo vam je to pisal?

— Obtoženec: To je moral biti nekdo iz grupe ORSA ali URSA, odnosno socialistične stranke. Kakor sem že rekel, ne vem. URS in ORS sta imela predstavnike. Vem, da je prihajal Jovo Jakšić. Dr. Moljević ve to morda bolje.

— Tožilec: Vidite, Belić in Krekić, ki sta bila zaslišana kot prič, sta priznala, da se spominjata.

Tako smo zvedeli, da je za »socialist« kova Živka Topalovića »Ravnogorski pokret« (čita: četniški koljaši) bil »časten nacionalni pokret«.

PO SVETU

Tovariš Salaj in Božičević odpotovala v Moskvo. Predsednik Glavnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije tov. Djuro Salaj in sekretar Ivan Božičević sta odpotovala v Moskvo, kjer bosta prisostvovala zasedanju Izvršnega komiteta Svetovne sindikalne zveze.

Odstranjenost so ovire za polno gospodarsko sodelovanje Jugoslavije in Bolgarije. 15. junija je bil v Beogradu podpisan sporazum med vlado DFPLRJ in bolgarsko vlado o ureditvi spornih zahtev Jugoslavije do Bolgarije glede vprašanj iz časa, ko so bolgarske fašistične čete okupirale jugoslovansko ozemlje. Jugoslavija se je odrekla številnim materialnim dobrinam in nespornim finančnim terjatvam ter s tem dokazala, kako pravilno narodi Jugoslavije pojuje, da bolgarsko ljudstvo ni odgovorno za zločine bolgarskih fašistov. Ta gospodarski sporazum je tudi del in izraz celotne jugoslovanske politike, ki jo navdihuje duh mednarodne pravčnosti in sodelovanja na vseh področjih družbenega in političnega življenja. Odstranjuje zadnje ostankе tistih nezdravih odnosov, ki so vladali včasih po zaslugi reakcionarjev med Bolgari in Jugoslovani, obenem pa daje Jugoslavija bolgarskemu narodu pomoč pri njegovih gospodarskih naporih.

Dražo Mihajlović na zaslišanju (Na levi strani je javni tožilec, v sredi sodni zbor, na desni zagovorniki, spredaj Draža)

pesem, zlita s pesmijo, ki so jo peli Tržačani, pesem naših težavn in resnična želja, da bi končno že zaživeli v Jugoslaviji. Ta pesem je glasno odmevala v naših srcih, ki težko čakajo dneva, ko bo pri nas spet ljudska oblast, ko se bomo smeli pogosteje udeleževati prostovoljnega dela za obnovo naše primorske zemlje.

Sprejem na postaji Vizovljah

Ne bili bi v Juljski krajini, če nas ne bi na postaji pričakovali trije kamioni civilne policije in nekaj vojakov in oficirjev anglo-ameriške vojaške oblasti. Zakaj je prišla sem civilna policija? smo se vpraševali in končno ugotovili, da so dobili zapoved, naj nam ne dovolijo delat. In po daljšem razgovoru je anglo-ameriški oficir odšel, da preko telefona vpraša v Trst, kaj naj policija ukrene.

Prebivalci Vizovelj pa so nas pričakali z dobro na pihala, majhna plinirka nam je izrekla prirčno dobrodošlico. V tem je prišel tudi vlak iz Tržiča in srečanje s tržaškimi delavci je bilo zelo prisrčno.

Morali smo čakati, kakšen odgovor bo dobila policija iz Trsta. Disciplinirano smo vsi izvrševali odredbe našega vodstva, katerega smo sami postavili za čas, dokler nam zavezniška vojaška oblast ne dovolj, da začnemo z delom. Nekateri tovariši so ob tem čakanju postajali nestrplni in so začeli čistiti dvorišča in ruševine pogovelnih hiš. Oboževani policiji so hodili med nami in nas opominjali na red.

Prihajali so še novi delavci iz Pierrisa, Staranzana in Furlantije sploh. Povedali so, da so jih na pol poti civilni policisti zaustavili in jih zavrnili nazaj. Ko so hoteli zapustiti kamione in vozove, na katerih so se peljali na delo, ter nadležaviti pot čez gmajne, so jim prettili s streljanjem. Eni so se morali vrniti, drugim pa se je posrečilo zbežati in prišli so na delo. — Tržaški delavec, ki je prišel sam preko dobrov nam je povedal, da mu je civilna policija prepovedala oditi na delo, »ker vedo, da

gredo vsi na kopanje rovov«. Ta izjava nam dovolj jasno pričta, kako krivično sodijo nekateri krogi naše prostovoljno delo za obnovo v pomoč revnim in po vojni prizadetim kmetom.

Končno so nam le dovolili, da delamo, seveda ob navzočnosti policije.

Mlad angleški oficir se je med delom obrnil do nadzornega inženirja in ga vprašal, kdo bo plačal vse te delavce. Naš inženir mu je pojasnil, da delamo prostovoljno in zastonj, da za svoje delo ne pričakujemo denarja, kajti naše delo bo poplačano s tem, da bo od njega imela korist naša skupnost. Zdelo se je, da oficir tega pojasnila ni doumel — srečala sta se stari in novi svet in stari svet novega ni razumel.

V Mahinjah in Cerovljah se delati na skrivaj

in tudi domačini niso smeli prijati za lopate. Nekateri delavci, ki so že ob treh zjutraj odšli z doma, samo, da bi kar največ napravili, so bili slabe volje, saj so ruševine kileale, oni pa niso smeli prijati za krampe in lopate ter se lotiti dela. Prišli so, da v nedeljo pomagajo tovarišem v sili, pa ne smejo. »Ne, to ni prave, so odkimavali z glavami.«

Končno je prišlo odobrenje. Nastalo je veselje. Zapele so lopate in krampe so orali zemljo, delavci so nalagali na vozove kamene, malto itd. Po vasi je v vsaki hiši odmevala pesem mladincev in mladink ter njihovega orodja. Bili so v delovnih oblekah, dekleta pa v kratkih hlačkah, ki so jim služile pri prvomajskem fizikalturnem zletu v Trst.

Če si pogledaš okoli sebe si videl, kako uradnišči Uvoda nakladajo gramoz na vozčke, aktivni vozilni material, delavci opravljajo najtežja dela in na vsakem koraku pomagajo manj večumcu intelektualnemu delavcu. Tudi učenci! »Primorskega dnevnika« ne zaostajajo. Tov. Belčić je sicer bolj šibek, a dela kot pravi kmečki sin, tolmarska gruč tov. Kl. vs pa sploh ne čuti

teže napornega dela. Tudi tržaški odvetniki, uradniki, inženirji in uredniki »Laborator« so se dobro izkazali.

Sredi Mahinjah je bil na trgu »štabe« zdravnikov. Bili so štirje z vsem pomožnim personalom. Ko so svoje delo končali, je tovarišica dr. Masera takoj vzela v roke lopate in nadaljevala z delom. Zdravniki sami so napravili veliko delo. Pregledali so šolske otroke in bolne domačine in opravili skupaj nad 40 pregledov. Ugotovili so več primerov srbečice in slabokrvnosti, ki sta posledica težkega prehranbenega položaja in nehigijskih prilik, saj živijo ljudje po 3-4 družine v majhnih stanovanjih, ker je vsa vas porušena in preteklo leto niti skromnih pridelkov niso mogli pospraviti.

Ob dveh popoldne smo zaključili z delom. Grupe so se zbirale pred kuhinjo, kjer so delili toplo hrano. Vse križem so se tovariši in tovarišice pogovarjali o uspehih prostovoljnega nedeljskega dela.

Uspehi so res lepi, saj so v Mahinjah, kjer je delalo 427 delavcev in 35 voznikov odpeljali z vozovi 433 kub. metrov gramoz, sortirali 82,5 kub. metrov materiala in prečistili in pripravili za odvoz 144,5 kub. metrov materiala. Napravilo so skupaj 2.922 delovnih ur, kar znaša 174.100 lir.

V Cerovljah je delalo 306 delavcev in 11 voznikov. Delali so 1549 delovnih ur, kar da 87.350 lir.

V Vizovljah je bilo 127 delovnih moči in 4 vozniki; sami delavci so napravili 508 delovnih ur in znaša skupna vrednost dela 30.800 lir.

V Mahinjah je popolnoma očiščenih 37 hiš, v Cerovljah 13, v Vizovljah so očistili 9 hiš popolnoma, eno pa le delno. Po kosilu so se delavci zbrali na trgu, kjer so se zastopniki zdruge, sindikalne organizacije in okrajnega odbora delavcem zahvalili in nakazali naše naloge v bodoče. Tudi v bodoče se bomo prostovoljnega dela pridno udeleževali in skrbeli, da bomo s skupnimi močmi obnovili požgane domove v Slovenskem Primorju.

Odredba o delavskih zaupnikih

Na podlagi pooblastila iz 1. člena odredbe vlade Ljudske republike Slovenije z dne 6. junija 1946, Ur. list LRS št. 158/42, izdaja za izvajanje zakona o delavskih zaupnikih z dne 23. julija 1945, Ur. list DFJ št. 499/54 oziroma z dne 26. oktobra 1945, Ur. list DFJ št. 814/85, naslednjo

Starešina mora sklicati delavske zaupnike na sejo tudi tedaj, kadar to zahteva oblastvo, strokovna organizacija ali tretjina delavskih zaupnikov.

Starešina mora vsakega delavskega zaupnika posebej obvestiti, kdaj in kje se vrši seja.

odredbo:

1. člen
Delavski zaupniki in njihovi namestniki morajo priznati zakon o delavskih zaupnikih z dne 23. julija 1945, Ur. list DFJ št. 499/54, zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o delavskih zaupnikih z dne 26. oktobra 1945, Ur. list DFJ št. 814/85, uredbo o volitvah delavskih zaupnikov z dne 31. julija 1945, Ur. list DFJ št. 532/56 in vse predpise o pravicah in dolžnostih delavcev in nameščen.

2. člen
Delavski zaupniki so po zakonu izvoljeni predstavniki delavcev in nameščenec v podjetjih, uradih, ustanovah in organizacijah in morajo kot taki biti v stalni zvezi z ljudskimi oblastmi, upravo podjetij, uradov, ustanov oziroma organizacij ter strokovnimi zvezami delavcev in nameščenec.

3. člen
Posamezni delavski zaupniki sprejemajo od delavcev in nameščenec predloge, prošnje in pritožbe, ki spadajo v področje delavskih zaupnikov, in jih sporoče starešini. Ta jih predloži na seji delavskih zaupnikov, da o njih razpravljajo, nato pa o tem obvesti predsednika in tajnika pristojne strokovne organizacije, se z njima posvetuje, sporazumno z njima zadevo preišče in jo nato s svojimi predlogi predloži delodajalcu v rešitev.

4. člen
Starešina delavskih zaupnikov je predstavnik delavskih zaupnikov v podjetju. Starešina skrbi, da je delo delavskih zaupnikov povezano in skladno in neposredno občuje za upravo podjetja, pristojni ljudskimi oblastmi in sindikalnimi organizacijami. Starešina in tajnik delavskih zaupnikov podpisujeta v imenu delavcev in nameščenec podjetja ali ustanove vse vloge, ki so naslovljene na pristojno ljudska oblastva, sindikalne organizacije in upravo podjetja. Starešina in tajnik morata ravnati tako, kakor je bilo sklenjeno na sejah delavskih zaupnikov.

5. člen
Ako starešina delavskih zaupnikov v svojem posredovanju zaradi nepopustljivosti delodajalca ali delavcev in nameščenec ne bi uspel in bi zaradi tega grozila nevarnost za nadaljnji razvoj proizvodnje, mora o tem takoj obvestiti pristojni okrožni ljudski odbor (odsek za inspekcijo dela) in strokovno organizacijo v podjetju ter od njih zahtevati naj posredujejo, da se nesporazum odstrani.

6. člen
Delavski zaupniki morajo vsak primer nezdore pri delu nazkrajše v 24 urah javiti pristojnemu ljudskemu okrožnemu odboru (odseku za inspekcijo dela) in pristojni strokovni organizaciji zavezovalca za socialno zavarovanje. Prijavi je treba priložiti zapisniške izjave očitovcev nezdore, iz katerih morajo biti razvidne tudi okoliščine v katerih se je nesreča pripetila.

7. člen
Starešina delavskih zaupnikov mora po potrebi (če to zahtevajo interesi delavcev ali proizvodnje), najmanj pa enkrat na mesec sklicati vse delavske zaupnike na sejo.

8. člen
Delavski zaupniki se morajo redno odzivati vabilom na seje; izostanek od seje morajo z utemeljenim razlogom opravičiti. Taki razlogi so neogibna potreba pri delu, bolezen ali podobno, kar zaupniku onemogoča, da bi prišel na sejo.

Ako se delavski zaupnik trikrat zaporedoma ne udeleži sej in svojih izostankov ne more utemeljeno opravičiti ali ne opraviča redno zaupanih mu dolžnosti, smejo delavski zaupniki na svoji seji skleniti, da se o takem primeru razpravljajo na sestanku delavcev ter predlagati, naj se temu delavskemu zaupniku odvzame mandat delavskega zaupnika.

9. člen
Seje se v samem podjetju, uradu ali ustanovi ter mora delodajalec v ta namen dati na razpolago potrebne prostore.

10. člen
Na sejah se razpravljajo o vseh tekočih vprašanjih, ki so v zvezi z nalogami delavskih zaupnikov, določenih v zakonu o delavskih zaupnikih, kakor tudi o predlogih, prošnjah in pritožbah delavcev in nameščenec, ki jih stavi na dnevni red tisti, ki predlaga, naj se skliče seja.

11. člen
Seja je sklepčna, ako sta navzoči vsaj dve tretjini izvoljenih zaupnikov. Ako prva seja ni sklepčna, je druga seja sklepčna, če je navzoča vsaj polovica zaupnikov.

Sklepi seje so veljavni, ako zanje glasuje več kot polovica navzočih zaupnikov. Ako so glasovi enako porazdeljeni, je sprejet sklep, za katerega je glasoval starešina, ki vedno glasuje zadnji.

12. člen
O sejah delavskih zaupnikov in o sklepih, sprejetih na sejah, se piše zapisnik; vanj se vpisuje potek seje in sklepi z izidom glasovanja.

Zapisnik podpisata starešina in tajnik. Overjen prepis tega zapisnika mora starešina na zahtevo poslati okrožnemu ljudskemu odboru (odseku za inspekcijo dela) in strokovni organizaciji.

13. člen
Ob zaključku vsakega leta mora starešina zaupnikov predložiti pristojnemu okrožnemu ljudskemu odboru (odseku za inspekcijo dela) ter Glavnemu odboru Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščenec pisмено poročilo o delu delavskih zaupnikov.

V tem poročilu naj se po možnosti navedejo vsi važnejši dogodki, ki posegajo v področje delavskih zaupnikov, kakor tudi uspeh njihovega delovanja. V tem poročilu naj bodo čim izčrpnje navedeni podatki o številu in kvalifikaciji zaposlenih delavcev in nameščenec, o njihovi starosti, o njihovem spolu, o njihovem zakonskem stanu (poročen, samec, vdovec), o številu njihovih otrok o njihovi najvišji in najnižji plači oziroma mezd, o stanju ustanov za pomoč delavcem in nameščenec, kakor o delavskih in nameščenecih kuhinjah, otroških zadrugah, stanovanjskih razmerah, dečjih in otroških zavetiščih, čitalnicah, knjižnicah itd.

14. člen
Ako delavski zaupniki sodelujejo v upravi delavskih humanitarnih ustanov v podjetjih, kakor n. pr. kuhinji, stanovanj,

zadrug in drugih delavskih in nameščenec ustanov itd., pošljejo delavski zaupniki v upravo takih ustanov svojega dopisnilca.

Ako delavski zaupnik ugotovi ali izlede kake nepravilnosti v poslovanju takih ustanov, mora o tem takoj poročati pristojnemu ljudskemu okrožnemu odboru (odsek za inspekcijo dela) in strokovni organizaciji.

15. člen
Delavski zaupniki ne prejmejo za izvrševanje svojih nalog nobene nagrade.

O tem ali so delavski zaupniki primorani, da kake dolžnosti opravljajo tudi med delovnim časom in da jim za ta čas gre redna mezza oziroma plača, odloči uprava podjetja sporazumno s podružnično strokovno organizacijo v podjetju; v primeru spora določi o tem dokončno okrožni ljudski odbor (odsek za inspekcijo dela).

16. člen
Ako se izprazni mesto starešine ali tajnika delavskih zaupnikov, se delavski zaupniki zberejo, da izvolijo novega starešino ali tajnika.

Ako se izprazni mesto delavskega zaupnika, pozove starešina namestnika, da to mesto izpolni.

To se mora zgoditi najkasneje v 14 dneh od dne, ko se je določeno mesto izpraznilo.

17. člen
Delovanje delavskih zaupnikov nadzoruje okrožni ljudski odbor (odsek za inspekcijo dela).

Inspektorji dela se morajo pri pregledu podjetja ali ustanove poučiti o delu delavskih zaupnikov in poslušati njihove predloge in želje. Inspektorji dela jim morajo dati potrebna navodila in odredbe, da bodo lahko čim pravilneje opravljali svoje naloge, zaupniki pa se morajo držati danih navodil in odredb.

Ce delavski zaupniki menijo, da so navodila in odredbe okrožnih inšpektorjev dela nesmotrne ali nepravilne, poročajo o tem pismeno ministru za delo; dokler pa ne prejmejo drugačnih navodil in odredb od ministrstva za delo, se morajo ravnati po navodilih in odredbah okrožnih inšpektorjev dela.

18. člen
Spore, ki nastanejo med delavci podjetja samimi ali pa med delavci in delodajalci in se ti spori tičejo poslovanja delavskih zaupnikov, rešuje podružnična strokovna organizacija v podjetju sporazumno z upravo podjetja; ako do sporazuma ne pride, odloča o tem dokončno okrožni ljudski odbor (odsek za inspekcijo dela).

O vsakem takim sporu in o tem, kako je bil rešen mora starešina poročati okrožnemu ljudskemu odboru (odseku za inspekcijo dela), ki dalje o tem poroča ministru za delo.

19. člen
Delavski zaupniki morajo vse predpise, spise in zapisnike, ki se nanašajo na njihovo poslovanje, hraniti v svojem arhivu in ta arhiv dalje izročiti delavskemu zaupniku, ki pridejo na njih mesta.

20. člen
Ta odredba velja za poslovanje delavskih zaupnikov in njihovih namestnikov v podjetjih, uradih in ustanovah, kjer je zaposleno nad 100 delavcev in nameščenec.

21. člen
Ta odredba velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.
Ljubljana, dne 7. junija 1946.
Minister za delo: **Tomo Brejce s. r.**

Zasedanje Krajevnega medstrokovnega sveta v Ljubljani

Konferenca Krajevnega medstrokovnega sveta, ki se je vršila 15. t. m. v frančiškanski dvorani, je pokazala na dosežanje delo KMS, Krajevni odborov zvez in podružnic, pokazala je na uspehe, nepravilnosti in pomanjkljivosti, ki se morajo v nadaljnjem delu izločiti.

Organizacija sindikatov v Ljubljani je dosegla lepe uspehe tako v organizaciji, kakor na ostalih področjih dela. Danes obsega KMS že 19 kraj. odborov zvez ter 2 podružnici, t. j. tobačno in 29.072 članov. Da se kulturno-prosvetno delo kar najbolj pozivi, je bil pri KMS-u organiziran kulturno-prosvetni odbor, ki je pomagal podružnicam pri proslavah in predavanjih s tem, da je imel lepo število predavateljev. Poleg tega je na željo članov sindikatov organiziral gledališki sindikalni abonma ter nekaj koncertov.

Volitvam delavskih zaupnikov je KMS posvetil vso pozornost. Imenovana je bila volilna komisija, ki je pomagala pri volitvah od 15. januarja do 15. februarja. V Ljubljani je bilo izvoljenih 696 zaupnikov in prav toliko namestnikov. Za delavske zaupnike so bili v pretežni večini izvoljeni najboljši delavci in nameščenec. Svojo enotnost so delavci in nameščenec pri teh volitvah manifestirali na ta način, da so v vseh podjetjih volili samo eno listo. — Po izvedenih volitvah pa se delavskim zaupnikom ni posvetilo dovolj pažnje, premalo se jih je seznanjalo z dolžnostmi in pravicami delavskih zaupnikov, zato zaupniki še danes ne vršijo svojih dolžnosti popolno. Delegati so na konferenci sklenili, da se bo v bodoče nudilo vso pomoč in izobrazbo in vzgojo delavskih zaupnikov, da bodo ti pravilno razumeli in vršili svoje dolžnosti.

V prvomajskem tekmovalstvu so si podružnice med seboj napovedali tekmovalje.

Izdelale so si podrobne tekmovalne načrte in dosegle najlepše uspehe tam, kjer so pritegnile k delu zadnjega mladince v podjetju.

V prvih treh mesecih tekmovalstva so se dosegli v Ljubljani naslednji rezultati: delavci in nameščeneci so dvignili proizvodnjo povprečno za 12%, na železnici so dvignili proizvodnjo za 34%, kemična stroka za 29%, tekstilna za 25%, kovinarski za 20%. Skupaj so pridelali za 8,8% materiala in 5,27% energije. V tem času se je vršilo po podjetjih 109 strokovnih tečajev. Konferenca je sklenila, da se bo v naprej posvećala največja pažnja strokovni vzgoji vajencev in slabše kvalificiranih delavcev, ker se bo z dvigom delavcev na višji strokovni nivo dvignila proizvodnja, izboljšala kvaliteta, pridelali se bo material in delo bo opravljeno v običajnem delovnem času. Poleg strokovnih tečajev bodo krajevni odbori zvez organizirali tudi sindikalne tečaje, ki bodo imeli nalogo, da izobrazijo kar največ sindikalnega kadra.

Skupno je bilo v prvomajskem tekmovalstvu opravljeno v Ljubljani 544.581 prostovoljnih delovnih ur, od tega so n. pr. samo delavci na Večah napravili nad 52.000 ur. Nekatere podružnice so bile mnenja, da je tekmovalno delo v prostovoljnih nadurah, ne pa v intenzivnem delu v rednem delovnem času. Konferenca je poudarila, da se bo temu vprašanju od slej posvetilo več pozornosti in da se bodo nedelje in prazniki izkoristili za izlete in delo na podeželju.

Prvomajsko tekmovalje nam je dalo v Ljubljani 66 udarnikov, od katerih jih je bilo 38 predlaganih za odlikovanje. Toda vse premalo pažnje se je posvećalo tem najboljšim delavcem, ki so visoko dvignili proizvodnjo, oziroma prihranili na materialu; vendar njihovi uspehi niso vzbujali pri sodelavcih stremeljenja po večjih rezultatih, ki bi jih tudi oni lahko dosegli. Odslej se bodo ljubljanski udar-

niki sestajali z ostalimi delavci na konferencah, kjer se bodo med seboj pomenili, na kakšen način so dosegli svoje uspehe in da se bodo z njihovimi izkušnjami in izboljšano metodo dela seznanili tudi drugi delavci.

V času tekmovalstva sindikalne podružnice niso uspeli, da bi zainteresirale članstvo za množične sestanke in politično vzgojno delo. Krivda je v tem, da so sestanki premalo pripravljani, referati slabši in neizbrano izdelani, mnogo pa tudi v tem, da nekateri sindikalni funkcionarji članstvu ne dovolijo, da bi v diskusijah izneslo težave in zahteve, da bi se skupaj reševali skupni problemi. Delegati so zato na konferenci sklenili, da bodo odslej sestanke in referate skrbno pripravljali in posvećali diskusiji vso pozornost. Na sestankih bodo sedaj obravnavali naše nove zakone, seznanjali se bodo z vlogo in nalogami sindikatov in delavskega razreda, organizirali bodo študijske krožke, v katerih bodo študirali marksizem-leninizem in vse najvažnejše današnje probleme.

Ljubljanski delavci in nameščeneci so sodelovali pri številnih nabiralnih akcijah. Za socialne namene so nabrali 683.762 dinarjev, za obnovo 548.602 din, za Komunistično partijo 400.309 din, za tiskovni sklad za Primorsko in Koroško 320.762 dinarjev, za knjižnice, društva in razne druge namene pa 219.929 din. V nadaljnjem poteku je konferenca pokazala, da podružnice s svojimi višjimi sindikalnimi forumi niso bile dovolj povezane in da je tudi v tem vzrok pomanjkljivosti v sindikalnem delu. Ni dovolj, da krajevni odbori zvez samo vodijo evidenco nad delom podružnic, biti morajo tudi voditelji in inspiratorji dela v podružnicah.

Na konferenci se je ugotovilo, da večina sindikalnih podružnic ni prenehala s tekmovaljem, temveč da so si na podlagi doseganih izkušenj zadale nove naloge. Ljubljanski delavci in nameščeneci bodo storili vse, da bo nadaljevanje tekmovalstva čim uspešnejše, da bodo uspehi čim čim tudi v tekmovalstvu, ki ga vodijo z Beogradom.

Na sestankih se bodo tudi pomenili o prevzemanju patronatov in o izvrševanju nalog, ki jih imajo podružnice od svojih domov. Poudariti je, da so že skoraj vse podružnice v območju ljubljanskega KMS-a prevzele patronate in vrše s tem plemenito delo, — skrbijo za onemogle in za naše najmlajše.

Da bodo kulturno-šumetniške skupine moge zajeti čim več ljudi, so delegati na konferenci sklenili, da se bodo majhne kulturno-umetniške skupine po podružnicah združile v okvir krajevni odborov zvez. Tako bodo postale močnejše in delovne. Diskusija je dokazala, da delavci in nameščeneci močno težijo k udeleženosti na kulturno-prosvetnem in kulturno-umetniškem in političnem polju dela.

Mnogo se je razpravljalo tudi o napaki, ki so jo napravile mnoge podružnice s tem, da v sindikalno delo niso pritegnile mladine. Temu je treba napraviti konec, zato bodo krajevni odbori zvez takoj pristopili k osnovanju mladinskih komisij. Na ta način bodo sindikalne podružnice dobile novega poleta, mladina se bo pri delu usposobljala in razvijala v sposobne sindikalne delavce, ki bodo znali naloge samostojno reševati.

Na konferenci naj prihajajo delegati pripravljati! O tem se je že dosti pisalo, vse povsod se to poudarja, pa vendar tudi delegati na konferenco KMS niso prišli pripravljani, niso iznesli tega, kar težji in zanima naše delavce, konferenca in diskusija nista prikazali položaja in življenja v podjetjih in ustanovah. Delegati so na dolgo govorili o problemih, vendar samo načelno, nič ali le malo konkretnih primerov so navedli, še manj pa se pri posameznih vprašanjih odgovorili, kako pri njih rešujejo in premagujejo težave, ki se pojavljajo.

Kongres zdravstvenih delavcev in nameščenec Jugoslavije

Ohraniti človekovo zdravje pomeni očuvati najdragocenejši kapital naše države

Dragi tovariši! Centralni komitet Sindikalne zveze zdravstvenih delavcev SSSR pošilja tople pozdrave vsem, ki so prisotni na Kongresu in vsem delavcem zdravstvenih in socialnih ustanov Jugoslavije. Zelo nam je žal, da naša delegacija ne more osebno prisostvovati na Kongresu, zaradi velikih in važnih nalog, ki jih je postavil XV. Plenum VČSPS in IX. Plenum naše Sindikalne zveze. Prepričani smo, da bodo imeli v najkrajšem času predstavniki jugoslovenskih in sovjetskih sindikalnih zvez možnost, da se srečajo in izmenjajo svoje izkušnje v delu. Želimo vam mnogo uspeha v delu Kongresa in v vsakem drugem delu Vaše zveze. Naj živi tesno sodelovanje strokovnih zvez Jugoslavije in Sovjetske zveze!

Predsednik Zveze zdravstvenih delavcev — Gustoj

Dne 10. junija se je vršil v Zagrebu prvi Kongres Zveze zdravstvenih in socialnih ustanov Jugoslavije, na katerem je bilo udeleženih 200 delegatov iz vseh Ljudskih republik Jugoslavije.

Zdravstvena služba v stari Jugoslaviji se je sestajala iz večjih in srednjih ustanov in nekaj tisoč privatnih zdravnikov, ni pa bilo široke mreže državnih ambulant in poliklinik, ki so osnova vse zdravstvene službe. Te ustanove in privatne ordinacije niso bile povezane, bile so pod zaščito kapitalističnih zakonov. Socialno zavarovanje je bilo pravo ropanje delavskega razreda. To ugotovitev potrjuje »zdravniški sindikat«, ki je bil osnovan leta 1934. Zdravniški-reakcionarji in dvorski lizuni so s silo zahtevali vstop zdravnikov in zdravstvenega osebja v ta »sindikat«, ki je bil oporišče fašizma. Napredni zdravstveni delavci so ta sindikat ovrgli na kongresu v Novem Sadu in se povezali z delavskim sindikalnim pokretom, z napredno mladino in v narodno osvobodilnem gibanju lahko ugotovimo, da je bilo število zdravnikov, ki so delali za skupnost veliki, organizirali so vojno saniteto, pokazali pa so se tudi kot dobri borci.

Danes ustvarjamo zdravstveno službo s pomočjo ljudstva, v sodelovanju z najširšimi ljudskimi množicami. Ustvarjamo jo po vzgledu velike Sovjetske zveze, kjer ni bolnika za katerega ne bi bilo nege, kjer ne umirajo od gladi, kjer se najde za vsakega zdravilišče, okrevališče in drugo kar potrebuje.

Sindikati so najboljša in najtrdnjejša podpora zdravstvenih in socialnih ustanov. Delavci v tovarnah in podjetjih in kmetje na polju so s tem, da polagajo ogromne napore v obnovo, v stalni nevarnosti, da izgubijo zdravje in delovno sposobnost. Ohraniti človekovo zdravje pomeni ohraniti najdra-

gocenejši kapital naše nove države, — to je naloga delavcev in nameščenec zdravstvenih ustanov. Zato je treba, da damo vse zdravstvene moči v službo naroda.

V vojni smo izgubili veliko število najboljšega zdravstvenega kadra. Marsikatero zdravstveno ustanovo nam je okupator izravnal z zemljo, razbito in odnešeno je bilo nešteto priprav, aparatov, zato so velike naloge, ki se postavljajo pred ohranjeni kader. Vsak zdravstveni delavec mora poznati situacijo v kateri se nahaja naše ljudstvo v pogledu zdravstvene službe. Celi okraj, okrožja in industrijske baze, kjer delata na tisoče in tisoče delavcev so brez zdravstvene zaščite. Vse zdravstvene sile je treba dati v službo ljudstva.

Zelo važna je tudi reorganizacija socialnega zavarovanja

Od osvoboditve naše dežele se ljudska oblast in sindikati trudijo, da bi socialno zavarovanje tako organizirali in reorganizirali, da lahko resnično služijo potrebam delavskega razreda. V tem pogledu smo prišli do novega preokreta. Država, ki je pozvana, da vodi vprašanje socialne zaščite vseh prebivalcev naše dežele prav posebno skrbi za najproduktivnejše sloje. Zaradi tega bo država prevzela v svoje roke socialno zavarovanje in bo resnično zakonsko zaščitila vse delavce in nameščenec preko ustanov tega zavarovanja. Ni več potrebno, da bi bila država ena, a socialno zavarovanje drugo. Samouprava ni več potrebna, ker v naši državi obstoji samo ena uprava, ki si jo je izbralo ljudstvo.

Osvetliti iztrošeno delovno silo, ki se zaradi pomanjkanja tehničnih sredstev s pospešenim tempom troši v obnovi in izgradnji dežele, je važna naloga zdravstvenih delavcev.

Glavni odbor Enotnih sindikatov in Centralna uprava Zveze soglašajo, da se zdravniški in zdravstveno osebje posebej nagradijo. Dela se na tem, da se regulirajo in revidirajo nagrade, katere prejemajo zdravstveni uslužbeni in zdravniki.

Na kongresu se je razpravljalo tudi o uspehih in napakah tekmovalstva. Posebno vidna se je pokazala napaka pri sestavljanju načrta za tekmovalje. Veliko je bilo primerov, da se je načrt sestavljal brez sodelovanja uprave. Tekmovalje ni bilo pravilno sprejeto in je imelo značaj kampanje, kar je vzrok, da so vsi sekretariati razen sekretariata Srbije prenehali s tekmovaljem 1. maja. Značilno je bilo prekournno delo, premalo je bilo pregleda in kontrole, napake pa so se pokazale tudi pri ocenjevanju in proglašanju udarnikov. Težiti moramo za tem, da se delovna sposobnost dvigne na znanstveno podlago.

Iz poročila o delu Centralne uprave se je ugotovilo, da je organizacija Zveze uspela v enem letu premagati mnoge težave in dosegla stalnost v svojem sestavu.

V zdravstvenih in socialnih ustanovah je zaposlenih 27.235 delavcev in nameščenec in od teh je organiziranih: 39% moških, 43% žensk in 18% mladine.

Znatno pa se je občutilo v delu premalo povezave s terenom. Iz vseh teh pozitivnih in negativnih ugotovitev so bile postavljene nove smernice za delo — postavili so si konkretne naloge; prilagoditev strokovnih kadrov novim načinom dela; obnovitev poškodovanih ustanov in gradnja novih ambulant; izboljšanje kvalitete in kvalificiranosti dela v vseh zdravstvenih ustanovah; s čimer se bodo zmanjšali skupni izdatki naše države, delo bo lažje in boljše se bodo izkoriščala razpoložljiva sredstva; ustvaritev solidnega kadra — organizatorja higijenske službe. Sindikalne organizacije nima jo samo nalogo pripravljati zdravnike na nove pogoje dela, ampak imajo tudi nalogo pri organiziranju strokovnih tečajev.

Kot ena zelo važnih nalog se je postavila tudi naloga, da se kulturno-prosvetno delo razvije v pravilno smer, da bodo duša vsega kulturnega življenja sindikati in ne tako kot se je pokazalo do sedaj, da so sindikalne podružnice delo razvile, niso pa ustvarile sindikalnega vodstva. Kulturno delo, ki se je do sedaj razvijalo samo v obliki sten-časov, se mora dvigniti na vseh sektorjih kulturnega dela in med najširše ljudske množice.

Obvestila:

VSEM KRAJEVNIM MEDSTROKOVNIM SVETOM!

Zaradi čim boljše povezave KMS-ov z Glavnim odborom ESZDNJ za Slovenijo, zaradi novih nalog sindikatov, h katerim spada tudi posredovanje dela, in zaradi razpravljanja o splošnih organizacijskih zadevah, bo izvršil Glavni odbor po svojih zastopnikih osebne obiske, kakor sledi:

- I. skupina.
 - 23. t. m. Šoštanj ob 5. uri, Mežica ob 15. uri, Prevalje ob 19. uri.
 - 24. t. m. Guštanj ob 5. uri, Slovenjgradec ob 15. uri, Dravograd ob 19. uri.
 - 25. t. m. Marenberg ob 5. uri, Sv. Lovrenc na Poh. ob 15. uri, Ruše ob 20. uri.
 - 26. t. m. Rače ob 5. uri, Maribor ob 15. uri, Sv. Lenart ob 19. uri.
 - 27. t. m. Gor. Radgona ob 5. uri, M. Soboti ob 15. uri, Dol. Lendava ob 20. uri.
 - 28. t. m. Ljutomer ob 5. uri, Ormož ob 15. uri, Ptuj ob 19. uri.
 - 29. t. m. Slov. Bistrica ob 5. uri, Slov. Konjice ob 15. uri, Poljčane ob 19. uri.
 - 30. t. m. Rog. Slatina ob 5. uri, Laško ob 15. uri, Celje ob 19. uri.

- II. skupina.
 - 23. t. m. Borovnica ob 5. uri, Vrhnika ob 15. uri, Dol. Logatec ob 19. uri.
 - 24. t. m. Rakek ob 5. uri, Cerkljica ob 15. uri.
 - 25. t. m. Domžale ob 5. uri, Mengeš ob 15. uri, Kamnik ob 19. uri.
 - 26. t. m. Medvode ob 5. uri, Škofja Loka ob 15. uri, Kranj ob 19. uri.
 - 27. t. m. Trzin ob 5. uri, Radovljica ob 15. uri, Lesce ob 19. uri.
 - 28. t. m. Kranjska gora ob 5. uri, Jesenice ob 15. uri.

- III. skupina.
 - 23. t. m. Grosuplje ob 5. uri, Ribnica ob 15. uri, Kočevje ob 19. uri.
 - 24. t. m. Trebnje ob 5. uri, Novo mesto ob 15. uri, Črnomelj ob 20. uri.
 - 25. t. m. Metlika ob 5. uri, Brežice ob 15. uri, Krško ob 19. uri.
 - 26. t. m. Senovo ob 5. uri, Sevnica ob 15. uri, Radeče ob 19. uri.
 - 27. t. m. Trbovlje ob 5. uri, Zagorje ob 15. uri, Litija ob 19. uri.

Pozivamo člane Izvršnih odborov KMSov,

da bodo vsi, točno zbrani ob zgoraj navedeni uri. Poštno obratno nam sporočite kraj, kjer se bo vršil sestanek. Kdor koli bo izostal, se mora pismeno opravičiti, a razlog za izostanek je iz izreden primer. Navzoča naj bo tudi oseba, ki bo vodila posredovanje za delo v dotičnem kraju.

ESZDNJ Glavni odbor za Slovenijo.

Tajništvo Zveze delavcev in nameščenec tekstilne in oblačilne industrije za Slovenijo

sklicuje I. plenarno sejo, ki se bo vršila dne 29. junija 1946 točno ob 13. uri v Mariboru pri Krajevnom odboru zvez tekstilne in oblačilne industrije (v prostorih Borze dela).

Dnevni red: 1. Organizacijsko gospodarsko stanje tekstilne stroke Slovenije, 2. Tekmovalje — dosedanje izkušnje, rezultati. 3. Tarifna politika, nov tarifni sporazum. 4. Kulturno-prosvetno delo v podružnicah. 5. Pregled bilance za leto 1945 in odobritev proračuna za leto 1946. 6. Volitve ožjega tajništva in finančnega nadzorstva. 7. Razno.

Po vsaki točki bo sledila diskusija. Da bo diskusija čim krajša in učinkovitejša, prosimo delegate, da se na to primerno pripravijo.

Opozorjamo vse delegate, da bomo pričeli točno ob določeni uri, zato odpotujte v Maribor pravočasno.

Tajništvo Zveze delavcev in nameščenec tekstilne in oblačilne industrije za Slovenijo.

PLENUM ZVEZE DELAVCEV IN NAMEŠČENCEV TEKSTILNE INDUSTRIJE JUGOSLAVIJE

Centralna uprava Zveze delavcev in nameščenec tekstilne industrije Jugoslavije sklicuje Plenum 30. junija 1946 ob 8. zjutraj v prostorih Krajevnega medstrokovnega sveta v Mariboru.

- Dnevni red:
- 1. Organizacijsko-gospodarski sektor;
 - 2. Tekmovalje tekstilne industrije;
 - 3. Tarifna politika;
 - 4. Kulturno-prosvetno delo;
 - 5. Finančno poslovanje in predlog proračuna za 2. polletje 1946;
 - 6. Razno.
- Centralna uprava

Udarništvo - TEMELJ USPEŠNE OBNOVE

Delavec je udarnik zato, ker je svoboden človek

Zaključna beseda tov. Špoljariča v diskusiji o tekmovanju na Plenumu Glavnega odbora ESZDN Jugoslavije

V organizaciji lanskega leta in letošnjega tekmovanja so bistvene razlike. Na vprašanje, kako je pri nas organizirano tekmovanje, naj navedemo kratke razgovor, katerega smo imeli v Beogradu s tekstilcem. Govorili smo z upravo podjetja, delavskimi zaupniki, odborom sindikalne podružnice in celo s tekmovalno komisijo, toda nikjer nismo dobili jasnega odgovora na vprašanje: kako je organizirano tekmovanje.

Odgovor na to vprašanje nam je dala neka udarnica, starejša žena 50 let. Vprašal sem jo:

»Na kakšen način dvigate proizvodnjo? Kako ste postala udarnica?«

Delavka je izza svojega stroja za predenje odgovorila enostavno:

»Od novega leta manj govorimo, a več skučemo okrog stroja.«

Evo odgovora, kako je treba organizirati tekmovanje! Organizatorji tekmovanja morajo biti v tesni vezi z delavci. Delavci direktno iz proizvodnje dajejo popolnoma umestne predloge. Bilo je dosti kritike in pripomb, češ, da je organizacija tekmovanja slaba; zdaj se lahko pristavi še vprašanje: če je tako slaba organizacija tekmovanja, odkod torej tako velik dvig proizvodnje? Tudi tu je odgovor preprost in enostaven: delavci ne zabušavajo, ampak stvarno delajo. Delavci štedijo material, čuvajo stroje, brigajo se za orodje kot za svojo lastnino. Nekdo smo imeli mnogo primerov tatvin in to velikih tatvin na železnici. Danes, tovariši, tega ni več. Vse to je plus v naši bilanci. Da pa organizacija ni boljša, kakor je, je pač zato, ker je za vse nas nova. V državi, kjer delovno ljstvo ni imelo nobenih pravic, nismo organizirali tekmovanja, ampak štrajke. Toda zdaj moramo na-

brati izkušenj na dela v svojih tovarnah. Moramo se učiti.

Ako uspehe tekmovanja dosežemo z boljšo organizacijo dela, a ne z izčrpanjem delovne sile, se bo proizvodnja povečala in rezultati tekmovanja bodo mnogo večji. Naša naloga je, da delavce svojih osem ur v tovarni dela, a ne, da izgublja čas. Delati mora intenzivno. Toda tudi tu so meje in to je fizična moč tega delavca. Danes je osnovno — človek. Kaj nam hočemo stroji, če izgubimo človeka! Dvigniti moramo delo na višjo stopnjo, toda intenzivnost človekovega dela je omejena. Medtem pa tehnika nima mej. Z novo tehniko in novimi stroji bomo povečali normo desetkrat in dvajsetkrat, a s človeško delovno silo jo lahko povečamo samo za pet do deset procentov.

Čezurno delo zmanjšuje delovno sposobnost človeka, a z druge strani povečuje režijske stroške, medtem ko je produktivnost na koncu koncev manjša. Znano je, da se povečanje proizvodnje gotovo stopnje doseže tudi s podaljšanjem delovnega časa. V delavnicah, kjer človek dela brez stroja, podaljšanje delovnega časa lahko nekaj pomeni. Tudi podaljšanje delovnega časa na nekem drugem delu izven tovarne, izven rednega dela, je lahko koristno, toda na istem poslu je v glavnem škodljivo.

Naečno je treba vzeti osemurni delovni čas, a podaljša se ta čas lahko samo v izjemnih primerih. Zlasti brezsmiselno je forsiranje podaljšanja delovnega časa na primer pri kovinarjih, ker ni dovolj sirovin. Tu je treba bolj paziti na kvaliteto dela in štednje materiala, a ne na povečanje proizvodnje za vsako ceno. Vodik moramo računati tudi o tem, ali ima neka industrijska panoga dovolj sirovin, dovolj

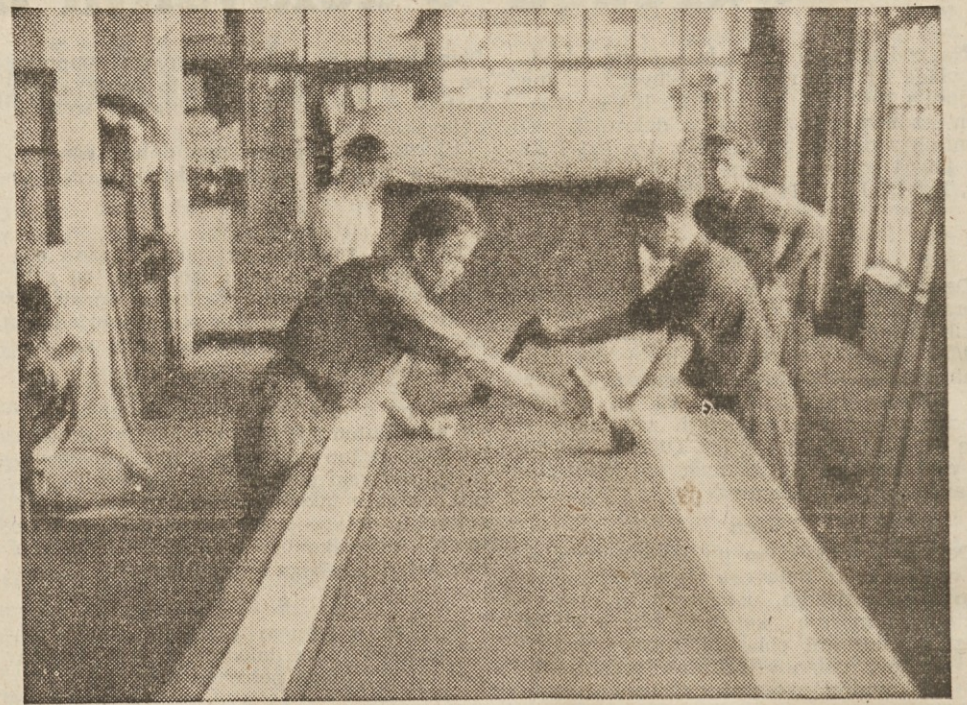
tehničnega materiala, premoga itd.; ponekod ima več strokovne delovne sile, drugod manj. V stavbinski stroki, na primer, imamo i material i delavce in vendar so rezultati v tej stroki slabi, ne zato, ker zveza in delavci niso dobri, ampak zato, ker ni načrtov. Kdo je kriv temu, je težko reči, ker poleg birokratizma obstojajo tudi objektivni razlogi. Dokler ne bomo plansko proizvodnje in dokler ne bomo razpolagali s točnimi podatki, ne bomo točno vedeli, kdo nosi krivdo.

Tov. Špoljarič je govoril tudi o tem, da nekateri sindikalni funkcionariji ne razumejo niti tekmovanja, niti akorda, niti delovne discipline in to opravičujejo s tem, češ, da se je delavski razred vedno boril proti temu. Takšni sindikalni funkcionariji, ki ne vidijo spremembe družbenih odnosov pri nas, so škodljivi in treba je zadržati proti njim borbo. V zvezi s tem je tov. Špoljarič govoril o realnih medeah.

»Prej in zdaj — je dejal tov. Špoljarič — so imeli sindikati za cilj izboljšanje položaja delavskega razreda. Toda zdaj so se spremenile okoliščine, pod katerimi gremo k temu cilju. Prej, ko je delavski razred več delal — je delal za kapital. Zdaj, ko delavec več dela, dviga produkcijo, kar se neposredno nanaša na povvišanje realne mezd. Od decembra lanskega leta do danes je realna plača pri nas povvišana približno za 35%.«

Na koncu svojega govora je tov. Špoljarič opozoril na zlete udarnikov, katerih prvenstveni cilj mora biti izmenjava izkušenj v delu. Na zletu nam bodo udarniki pojasnili, kako so izpopolnili svoje delo in dosegli uspeh. Tu bomo občutili tudi to, da je delavec udarnik na delu samo zato, ker je svoboden človek, ker je on delavec, ki ima oblast.

Velik uspeh „Gumice“ v Kranju

O »Gumicah, tako namreč Kranjčanf imenujejo Jugoslovanske tvornice gume v Kranju, ve naša javnost prav malo.

Posebno je tovarna zaslovela z izdelavo največjega gumijastega predmeta, ki je bil kdaj koli izdelan v naši državi. Delavci so izdelali 320 metrov dolg transportni trak v težini 4400 kg, ki je bil 15. maja odpremljen rudniku v Boru. Transportnih travkov ni do sedaj izdelovalo nobeno podjetje v

Jugoslaviji, ker so se te vrste predmeti vedno uvažali iz inozemstva. Kljub temu, da podjetje nima za takšno izdelovanje potrebnih naprav, se je lotilo dela z vso verno in delo izvršilo celih 15 dni pred določenim terminom. Največ zaslug za to imata tovarnika Markovič Jože in Oman Tone, ki sta vztrajala pri delu po 12 in tudi več ur dnevno.

Sindikalist.

Ortopedski zavod žanje v nadaljevanju tekmovanja vedno večje uspehe

Dejstvo, da je Ortopedski zavod IV. Armije JA v Ljubljani v prvih treh mesecih prvomajskega tekmovanja z vsemi ortopedskimi zavodi Jugoslavije dosegel prvo mesto, delavcev ni uspravalo. Obratno — s še večjim navdušenjem so se lotili dela s parolo: v najkrajšem času morajo vsi invalidi-partizani dobiti proteze — noge, roke, steznike, pasove itd., v najkrajšem času jim hočemo nadomestiti pravo nogo ali roko, ki so jo izgubili v težki krvavi borbi, izdelali jim bomo leseno, s pomočjo kate-re se bodo vsaj delno znunajšila, težave in trpljenje, ki jih prenašajo naši invalidi bodisi doma, v proizvodnji ali invalidskih domovih in okrevališčih.

V delavnicah Ortopedskega zavoda proizvodnja stalno narašča. Zakaj? Zato, ker se delavci do najvišje mere zavedajo važnosti svojega dela, zato, ker delajo z vso ljubeznijo, ki jo gojimo do onih, ki so nam s svojo krvjo priborili današnje svobodno življenje, svobodno ustvarjanje. Tudi za to beleži Ortopedski zavod IV. armije tako lepe uspehe, ker je v njem zaposlenih največ delavcev-invalidov, ki so skoraj vsi brez noge ali pa imajo kakke druge poškodbe. Ti delavci so invalidi še iz prve svetovne vojne — za brezvesne kapitalistične interese so prelivali svojo kri, žrtvovali svoje zdrave ude. Sedaj hitijo z vsemi močmi, da pomagajo tistim, ki so zrušili izkoriščevalski red in priborili delovnemu ljudstvu njegove pravice. Ortopedski delavci delajo z vso natančnostjo, da bodo njihovi proizvodi popolni in precizni, stremijo neprestano po izboljšanju oblik, trpežnosti in kar najbolj popolni protezi, ki se bo prilagodila sleherni mišični amputirane okončine.

Delovna disciplina

v delavnicah je na višku. Delavci prihajajo na delo brez zamud, neopravičenih izostankov ni, klepetanja in nepotrebnega postajanja delavci, ki stružijo, dolbejo in oblikujejo svoj lipov les, sploh ne poznajo, kovaška kladiva tolcejo v pospešenem taktu, kovački vsak dan znova žanjejo nov uspeh — vsak dan je učinek dela večji zato, ker opravljajo svoje delo z vso intenzivnostjo. Poleg discipline pri delu je v poklicu ortopedskega delavca ena najznačilnejših odlik zavest odgovornosti, globoka ljubezen, s katero delavci izdelujejo predmete za invalide in notranje zadovoljstvo, ki navdaja človeka, kadar dovrši to ali ono delo v prepričanju, da bo s svojim trudom, znanjem in spretnostjo pomagal svojemu tovarišu, vse to je motor za vedno novo in izboljšano ustvarjanje, moč za uspešno premaganje vseh težav v pomanjkanju materiala in surovin.

Tako si pomagajo, ker primanjkuje sirovin

Zelo občutno primanjkuje naši ortopedski delavci suh lipov les za izdelovanje protez vseh vrst. Sedaj so ga izbrali in nabavili na Notranjskem; na dvojnišnji zavodu so postavljene prostorne lope za sušenje. Kadar bo ta les suh, vprašanje ni, povega lesa ne bo več problem za naše ortopedce.

Tudi pri vprašanju nabave aluminijeve kovine so se hitro znašli. Kovine ni. Kaj sedaj? »V Beli krajini so partizani v času narodno osvobodilne borbe sestrelili sovražno letalo. Tam se bo dobil potreben material. Treba je samo še avto, dva ali tri dobre ključavnice, ki bodo uporabno kovino in staro železo sortirali, aluminijeve dele naložili na avto in pripeljali v Ljubljano. Problem bo rešen in kovine bo za nekaj časa dovolj in najnujnejšim potrebam bo zadosteno, pojasnjujejo delavci.

Z izboljšanjem tehničnih pripomočkov napravijo mnogo več

V kovačnici so dvignili proizvodnjo člen-skih gibal za 200% in pocenili ceno proizvodom za 222,2%. Isto je s kolesčki za no-tranje vlečke, ki drže pravilno smer umet-ne noge; prej so te kolesčke izdelovali na roke — surovo železo so opilili s pilami. Sedaj se je pokazala potreba po povečanju proizvodnje teh predmetov, zato so de-lavci iniciativno izdelali matrico, ki se pri-trdi v stiskalnicu, kjer nož izsekava model. Te sirove modele mehaniki še precizno ob-delajo, tako da se posamezni deli lepo pri-lagodijo in da člensko gibalno gladko teč. Z novim načinom dela so dvignili proizvod-

njo za 80% in preskrbujejo s temi ko-leščki vse ortopedske zavode v Jugoslaviji.

Kovački doslej nikoli niso izdelovali doma tračnic za nadkolensko amputacijo z dol-gim krmom. Sedaj so dobili večje naročilo za ta izdelek in takoj so se lotili dela, ki je zelo zamudno, ker je treba kovati točno po vzorcu; natančna debelina, širina in višina. V začetku so samo kovali, nato pa je kovač tov. Šček izdelal model, ki razbe-ljeno železo izsekuje in oblikuje v grobo obliko. Z novim načinom dela so naročilo mogli izvršiti mnogo prej, kot bi bilo sicer narejeno. Tudi to je lep napredek delav-nice, saj se je v vseh ortopedskih zavodih vse doslej te predmete samo pililo in so prav v Ljubljani prvi pristopili k novemu načinu dela. Poleg kovača tov. Ščeka de-lata tu še tov. Černe in Zigon. Tov. Černe je kovač iz Trsta, kjer je pred vojno de-lal v tovarni sv. Marka. Ko je klicala pri-morska zemlja svoje sinove v oroženo borbo proti fašistom, je tudi on odšel v partizane, kjer je prijel za puško in se boril. Bil je ranjen in tov. dr. Pavla mu je v primordni partizanski bolnici »Pavla« amputirala nogo; sedaj nosi protezo. Kljub napornemu kovarskemu delu je kot zaveden delavec spet pri svojem poklicu, čeprav je 80% invalid. »Ne, moje volje do dela mi izgubila noga ni vzela. Kovač sem in koval bom!« pravi, ko na ognjišču segreva žele-zo. Delovodja je tov. Černeta, prav tako tudi ostale kovače predstavil kot zelo prid-ne delavce, ki imajo velike zasluge za lepe uspehe celotnega kolektiva.

Napovedano je medsebojno tekmovanje

v mehanični delavnici, v strugarni, v les-nem oddelku, pri mizi tov. Babška, ki iz-deluje vložke za »plattfusse«, v bandaži, v majhnem prostoru, kjer tov. Dimnik in nje-govi tovariši lepijo in lakirajo proteze, v kovačnici, povsod tekmujejo; skupina a skupino; delavci so si med seboj napove-dali tekmovanje, ki mora prinesti zaželene uspehe.

Pristopili so k postavljanju norm

kar je precej težko, saj se gotove proteze bolj poredko izdelujejo in bo treba precej časa, da se bo mogla določiti za take pro-teze pravilna norma; vsi delavci skupaj s delovodjem tov. Jezom pa so trdno pre-pričani, da se bodo s skupno pomočjo tudi v njihovem delu postavile norme in to pra-vilne norme.

Partizani-invalidi naj postanejo ortopedski strokovnjaki

predlagajo v bandaži delavci-invalidi, trije po številu, ki dokončno izdelujejo proteze, jih podložijo in opremijo z vsemi potrebni-mi oblogami, jermenčidi in trakovi. Tovar-iši Breenikar Karol, Padar Janez in Nevar-t Jože, ki so v prejšnji vojni izgubili noge, opravljajo že 25—27 let ortopedska dela v ljubljanskem ortopedskem zavodu. Sedaj jim pomaga še partizan tov. Smodiš Albin. Bandažisti pravijo, da se prav pri njih močno čuti pomanjkanje strokovnega ka-dra in da je zelo težko, da bi se tudi par-tizani invalidi oklenili tega poklica, ki ga invalidi vršijo s še prav posebno ljubeznijo. Takole mi pravi star delavec: »Danes po 25 letih svojega strokovnega dela in izpol-njevanja sem bolj kot kdaj prepričan, da je to naše delo silno povezano s toplim odnosom do tistih tovarišev, za katere de-lamo. Ta misel mi neprestano kroži po-možganih, še posebno, kadar sedim pri svoji delovni mizi in na videz šablonsko brez sledu povežem z delom, opravljam svoje delo. Cutim, da ne opravljajo dela samo roke, prsti, mehanično premikanje prstnih členkov, ne svoje delo opravljam z mislijo na tiste ljudi, ki jim je namenjen moj izdelek, misel je tista gibalna sila, ki vse moje ustvarjalno prizadevanje usmerja in pospešuje. Ali bi katera stroica sploh mogla sprožiti v človeku tako top-lo in nesluteno odnosa med tistim, ki ustvarja in oblikuje proteze, med ortopedne izdelke ter med onimi, ki jim mora s svojo neogibno potrebno in ki jim morajo s svojo brezhibno izdelavo prgnati občutek manj-vrednosti, ki ga od časa do časa prinaša realnost življenja.« Tovariši, ki delajo v delavnici, tem besedam nemo pritrdijo, sila še hitreje vbadajo v usnje, stroji enako-nemo ropotajo, kolo pospeševanja dela se v ortopedski delavnici ob veliki delovni di-sciplini, podprti z močno razredno zavest-jo vseh delavcev vedno hitreje vrti in pri-naša v nadaljevanju tekmovanja vse lepše in lepše uspehe.

Dobili so časten naslov „udarnik“

Čehak Božo

je elekromonter v tiskarni »Slovenskega poročevalca«. — V strojni stavnici tiskarne rabijo za topljenje svinca posebne grel-ce. Kadar tak grelec pregori, se ne da več popraviti in treba ga je zavreči. Po-leg tega je izmenjava pregorelega grelca vzela mnogo časa, tudi 5 do 6 ur — stroj je stal. Po osvoboditvi se je v strojni stav-nici pojavil problem pomanjkanja nadomestnih grelcev in treba je bilo misliti na to, kako se bo vprašanje rešilo. — 6 me-secev je tov. Čehak potkušal, preden se mu je posrečilo skonstruirati nov grelec. S težavo je dobil ves material, ki ga je po-treboval za to napravo. Kadar ta grelec pregori, se v pol ure zamenja z drugim in na času in v proizvodnji se mnogo pridobi, če se vzame v obzir, da so stari grelci manj vzdržali, da jih je bilo treba pogostokrat izmenjavati, da se je za popravilo vedno potrebovalo po več dni, poleg tega pa so bili na stari način izdelani grelci neprimerno dražji od današnjih. Za to svoje delo je tov. Čehak Božo dobil časten naslov udarnika, saj je njegov izum tisti, ki omogoča strojni stavnici obratovanje.

Pirnat Minka

je navijalka v tekstilni tovarni bliša »Eif-ler« v Ljubljani. Doma je iz Črnuča. Že v stari Jugoslaviji je delala v tej tovarni; ko je prišlo leto 1941 in z njo nemška okupacija, ni več hodila v Eiflerjevo to-varno. Ostala je doma, sodelovala pri na-rodno-osvobodilnem pokretu, delala nekaj

Kren Marija

je tudi lastnica rdeče zastavice z napisom »Udarnik«, ki jih je pripravila sindikalna podružnica Eiflerjeve tovarne svojim naj-bolj prihranim delavcem-udarnikom. Ona je dvigala proizvodnjo takole: v januarju je bila proizvodnja njenega dela — navijanje svile — še za 5,22% pod normo, nato pa se je začela postopoma dvigati; v febru-aru je diagram že beležil 2,8% nad nor-mo, v marcu 21,4%, v aprilu 20,6%, v ma-ju pa je zabeležena najvišja proizvodnja Krenove Marije — 28,4% nad normo. — Na sliki vidimo udarnico pri delu — ure-juje svilo na vretenih.

Košir Jožefa

je snovalka, spretna in natančna delavka. Vse od leta 1941 je pridno nabirala pri-spevke, danar, hrano, obleko in drugo, v tovarni je razpečavala »Poročevalca« in drugo literaturo OF. Zaradi političnega de-la so jo Nemci osumili za aktivistko OF in kot nezanesljivo poslali v nemško ta-borišče Empur-Gera, kjer je bila 9 mesecev. Takoj po osvoboditvi se je vrnila na-zaj v tovarno, na delo, v skupno borbo za izboljšanje gospodarskega položaja mlade

Jugoslavije. Diagramska lestvica z njenim imenom je vzor vsem ostalim delavkam v snovalnici, saj nam vidno izpričuje njeno uspešno delo. V januarju je dvignila pro-zvodnjo za 12,7%, v februarju za 28%, v marcu za 28,1%, v aprilu za 21,6%, v mesecu maju pa za 29,7% nad normo.

Dragar Franc

tikaliski mojster, je odgovoren za pravilno delo v tkalnici in pripravljalec ter ima nemajhne zasluge za visoko dvignjeno proizvodnjo celokupnega kolektiva tovarne »Eifler«. Tudi on je udarnik. Tega naslo-va si ni zaslužil samo z vestnim delom, temveč tudi zato, ker je pri delu še prav posebno iznajdljiv in skuša dvigniti pro-zvodnjo s posameznimi izboljšanimi tehnič-nih pripomočkov. — Tako je začel po-pravljati stare, že zavržene usnjene »pi-kerje« ali »babke«, ki pri tkanju odbijajo čolniček; pri odbijanju vdolbe čolniček v »piker« vdolbino, ki postaja vse večja in kadar je že prevelika, »piker« ni več upo-raben. Stari »pikerje« so precej časa vzdr-žali, četim so sedanjim manj odporni, ker pri predelovanju usnja še primanjkujejo nekatere kemikalije in zaradi tega kvali-teta usnja nekoliko trpi. — Tovariši Dra-gar je sestavil zmes zdrobljenega usnja (drobi ga s pilo) in kleja. S to zmesjo zaliva vdolbino, ki jih napravi čolniček pri tkanju — popravljeni stari »piker« je prav toliko vreden kot novi, še več, saj vzdrža za 30% časa več kot pa »pikerje«, ki se izdelujejo iz novega usnja. Na sliki vidimo tovariša Dragarja, kako poprav-lja »pikerje«.

Naša demokratična zakonodaja

ZAKON O LJUDSKIH ODBORIH

(Nadaljevanje)

II. Temeljne naloge ljudskih odborov. Zakon postavlja pred naše krajevne, okrajne, obkrožne in oblastne ljudske odbore temeljne naloge, da vzpostavljajo in organizirajo neposredno udeležbo ljudskih množic pri državni upravi, da uresničijo ljudsko politiko z ustrežnim bratstvom in enotnostjo enakopravnih narodov FLRJ; da zatirajo vzpostavljanje privilegijev po rojstvu, položaju, premoženju in stopnji izobrazbe in vsako širjenje narodnosnega, rasnega in verskega sovraštva in razdora; da izvajajo politiko zveze med delovnim ljudstvom mesta in dežele; da organizirajo široke ljudske množice za naloge obnove in nadaljne gospodarske izgraditve države ter za doseglo boljših materialnih pogojev za življenje; da vodijo družbeno-gospodarsko življenje v svojem območju; da ščitijo ljudsko zdravje, da pomagajo vojnim invalidom in onemoglim; da skrbe za pravilno telesno vzgojo ljudstva; da varujejo občeljudsko imovino, podpirajo zadrnske organizacije in izvajajo splošno kontrolo nad zasebnim gospodarskim sektorjem; da vodijo delca podrejenih ustanov, podjetij in organizacij.

Ljudski odbori naj skrbe, da so žene v resnici enakopravne na vseh področjih državnega, gospodarskega in političnega življenja; ščitijo naj matere in otroke z ustavnimi in porodniškimi, dečjih domov, zavetišč, skrbe naj za uresničitev ustavnega načela o ločitvi cerkve od države, za svobodo verskih skupnosti pri opravljanju verskih poslov in obredov; skrbe naj, da državljanji izpolnjujejo svoje dolžnosti do države, posebno vojaško obveznost; varujejo in ščitijo naj državljanske svoboščine in demokratično ureditev države; izvajajo naj splošne predpise, navodila in smernice višjih državnih organov in jim dajejo predloge, utemeljene z izkušnjami v delu na svojem območju.

III. Pristojnost ljudskih odborov. Poleg opravljanja temeljnih nalog je posebna pristojnost krajevnega ljudskega odbora v tem, da uresniči kmetijsko načrt, da skrbi za materialni in kulturni dvig kraja, vodi komunalne naloge, skrbi za napredek obrti in krajevne industrije in da posreduje pri pravilni izmenjavi dobrin med mestom in deželo.

V ta namen opravlja krajevni ljudski odbor razne posle na področjih gospodarskega načrta, kmetijstva, komunalnega življenja, trgovine in obrti, financ, delovnih odnosov, ljudskega izobraževanja, socialnega skrbstva in ljudskega zdravja, ki jih zakon podrobno opredeljuje.

Mestni ljudski odbor mesta, ki je izvzeto iz okraja, ima kot organ državne oblasti mesta pristojnost krajevnega in okrajnega ljudskega odbora. Mestni ljudski odbor mora zlasti skrbeti za okrepitev zveze delovnega ljudstva dežele in mesta in za zaščito delovnega ljudstva mesta pred izkoriščanjem za dvig komunalnega gospodarstva in zboljšanja življenjskih pogojev državljanov, zlasti delovnega ljudstva, za gradnjo stanovanjskih zgradb, za upravljanje državnih stanovanjskih zgradb, napeljavo razsvetljave, plina in drugih sredstev za razsvetljavo

in ogrevanje, z ureditvijo mestnega prometa, ustanavljanjem hotelov, menz, restavracij, z napravo parkov, igralšč, zdravstvenih ustanov in bolnišnic, dečjih domov, zavetišč, kopalšč, letovišč, kulturnih domov, knjižnic, gledališč, kinematografov in temu podobno.

Mestni ljudski odbor, ki je izvzeto iz okrožja (n. pr. Ljubljana) opravlja v svojem območju tudi še posle iz pristojnosti okrožnega ljudskega odbora.

Okrajni ljudski odbor je poleg opravljanja temeljnih nalog pristojen zlasti za načrtno vodstvo kmetijstva v okraju, za podpiranje krajevnih ljudskih odborov pri opravljanju njihovih komunalnih zadev, za dvigovanje in razvijanje zadrnskega, lokalne industrije, obrti in trgovine, za izvedbo ukrepov socialnega skrbstva, za okrepitev demokratičnega reda in varstvo pravic državljanov kakor tudi za zagotavljanje in nadzorstvo pravilne uporabe zakonov, predpisov in Politike višjih organov državne oblasti.

Za doseglo teh nalog zakon podrobno opredeljuje najrazličnejše posle, ki spadajo v pristojnost okrajnega ljudskega odbora.

Okrožni ljudski odbor je pristojen, poleg opravljanja temeljnih nalog, zlasti za to, da neposredno skrbi za izvajanje splošnih nalog državne uprave in politike zvezne vlade reablike v območju okrožja in to izvajanje nadzoruje; skrbi za pravilno uporabo, razdelitev in dvig uslužbenških kadrov; uresničuje gospodarski načrt, vodi industrijo, gozdarstvo, gradnjo, trgovino in delovne odnose; sodeluje pri čuvanju državne varnosti; dviga splošno kulturo in nadzoruje srednje šolstvo; skrbi za izvedbo volitev in za sodelovanje ljudskih množic v državni upravi.

Zakon podrobno našteva vse posle po raznih delovnih področjih, ki spadajo v pristojnost okrožnega ljudskega odbora.

Oblastni ljudski odbor ima isto pristojnost kakor okrajni ljudski odbor. Prezidi ljudske skupščine republike sme glede na gospodarski in kulturni pomen oblasti naložiti oblastnemu odboru vodstvo podjetij in uslovov, ki imajo oblastni pomen in prenesti v njegovo pristojnost druge posle iz posameznih področij državne uprave.

IV. Sestav in volilni red ljudskih odborov. Stevilni sestav ljudskih odborov bo določil zakon republike na osnovi tega zakona, ki določa, da se v krajevnih ljudskih odborih volijo od pet do petdeset ljudskih odbornikov; v okrajnih in mestnih ljudskih odborih od osemdeset do osemdeset do sto devdeset ljudi. Odborniki ljudskih odborov pa od devdeset do sto petdeset ljudskih odbornikov.

Splošni zakon o ljudskih odborih prepriča zakonu republike, da določa predpise o volitvah ljudskih odborov, o načelih kandidiranja in o razdelitvi področja ljudskega odbora v volilne enote. Volitve v okrajne in višje ljudske odbore se vršijo po volilnih enotah, tako da se v eni volilni enoti volijo po pravilu en odbornik.

Odbornika smejo odpoklicati samo volilci volilne enote, v kateri je izvoljen. Odbornik sme biti odpoklican samo tedaj, če se na zboru volilcev izjavi za odpoklic večine volilcev v volilni enoti. Po odpoklicu se izvedejo nove volitve v tej volilni enoti. Pomembne volitve za ves ljudski odbor upravno teritorialne enote pa se smejo razpisati, če na zborih volilcev glasuje za odpoklic večina vseh volilcev le upravno teritorialne enote.

Zdravilišča v Sovjetski zvezi

Pred otvoritvijo zdraviliške sezone v Pjatigorsku. Poslopje Puškinovih žveplenih toplih

KRIM

Krim je ljudsko zdravilišče. Pred vojno so na Krim vsako leto prihajale množice delavcev, da preživijo svoje počitnice pod južnim soncem. Samo skozi sanatorije in okrevališča sindikatov je šlo letno 130 tisoč ljudi.

Nemški fašistični barbari so za časa okupacije Krima prizadejali tamkajšnjim zdravstvenim ustanovam škodo, ki znaša 130 milijonov rubljev. Takoj, ko je bil sovrzniški pregan, smo začeli s popravili. Za obnovu krimskih zdravilišč so se zelo zavzela mnoga mesta in republike SSSR. Ukrajinska podjetja so izdelala za 200 tisoč rubljev razne opreme. Sanatoriji so dobili po 3 complete posteljnine. Röntgenški kabineti in 8 kliničnih laboratorijev je dobilo novo ureditev.

Koncem leta 1945 so odprli 8 sanatorijev, v katerih se vsaki mesec zdravi 1400 delavcev in nameščenec.

Letos se dovršuje obnova sanatorija »Krasnoje Krivorozje« v Alušt »Hobitubo« v Alupku, »Krasna« v bližini Alušte, »Suphi« v Gaspi ter Instituta za fizične metode zdravljenja v Feodosiji. V kratkem bo odprt sanatorij »Dolosa«, a nato bodo v Jalti na razpolago še trije sanatoriji. Na ta način se bo na koncu prvega leta nove petletke v sanatorijih vsak mesec lahko zdravilo 2500 ljudi.

LITVANJA

V republikli se intenzivno dela na obnovi porušeni in na izgradnji novih sanatorijev in zdravstvenih ustanov.

Kmalu bosta dva nova sanatorija, katerega so sezidali sindikati v zdravilišču Palanga, sprejela 500 delavcev. Prav tako bodo odprli sanatorije v Geruljaj, Druksenkih in Toriji ter v Lampediji, Velakumpi, Kaulautuji.

KAVKASKE TOPLICE

Polovica zdravstvenih ustanov na Kavkazu pripada sindikatom.

Nemci, ki so začasno okupirali te rajone so porušili in oropali izvanredne sanatorije. Odkar so Nemci zbežali od tu, so se že v sedemnajstih sanatorijih izvršila generalna popravila. V sanatoriju »Krepost«, ki še ni popolnoma obnovljen, gradijo na novo: kopalnico z zdravilno vodo, röntgenški kabinet, klinične laboratorije, kabinet za zdravljenje s pomočjo gimnastike. Strojnjaki za sanatorije se ponovno vzgajajo.

Lansko leto je bilo na razpolago v zdravstvenih ustanovah 2250 mest, a letos jih bo 1750 več. 30% mest je rezerviranih za invalide iz domovinske vojne.

Sanatoriji se urejajo, sadi se cvetje in pripravljajo se športni tereni.

V času petletke bo zgrajen nov sanatorij v Pjatigorsku.

LETONIJA

1. maja je bil odprt sanatorij za delavce in nameščenec v Saulstariju. Za otvoritev so pripravili sanatoriji za invalide iz domovinske vojne v Majoriji na Baltičkem morju, v Birinjū in drugje. Velika pažnja se posveča organizaciji sanatorijev za noseče žene v Mežeparku in sanatorijev za otroke. V znanem zdravilišču Kemeru hitro poteka obnova še nekaterih sanatorijev.

Ali se zavedaš, da si kot delavec v prvi vrsti dolžan, da spoznaš demokratično zakonodajo svoje države in da pri izvajanju zakonov aktivno sodeluješ?

bolj vključevala v razredni boj, ki so ga pričele z vso ostrino tlačene množice carske Rusije pod vodstvom Lenina v Partije.

Maksim Gorki je dal iznova svojim idejam in čustvom v kar najbolj pestrih oblikah. Pisal je pesmi, črtice, novele, povesti, romane, drame, »Pesem o burjevstniku«, pitčič, ki oznanja burjo in vihar, je napisal nekaj let pred rusko meščansko-demokratično revolucijo leta 1905. S tem umotvorom in še z mnogimi drugimi svojimi deli se je pokazal umetnik, resničnega ljudskega proletarskega revolucionarnega umetnika. Ko je Lenin govoril z Gorkim o pesmih ruskega pesnika Damjana Bednega, je z obžalovanjem dejal, da je škoda, ko pesnik v svojih delih, čeprav dobrih in umetniško izdelanih — hodi za bralcem. »Treba pa je hoditi malce sprejdat. V revoluciji 1905 in tudi kasneje je vedno tesneje sodeloval v delu boljševičke Partije in se dosledno boril proti vsem nasprotnikom revolucije, notranjim in zunanjim.

Kljub boleznim, ki je Maksima Gorkega večkrat ovirala in ga prisilila, da je zapustil Rusijo in se šel zdraviti v inozemstvo in na Krim, je Gorkega genij neprestano snoval: nastala so mogočna umetniška dela, ki niso ponesla le slavo pisateljevga imena po vsem svetu, temveč, ki so predvsem imela direktni učinek na borec se delovno ljudstvo Rusije in vsega sveta. Tako je francoski pisatelj Anatole France, ko je carska oblast Gor-

V teku zadnjih dveh let se je v Leloniji zdravilo v zdravstvenih ustanovah sindikatov 7 tisoč delavcev in nameščenec, med njimi tudi invalidi iz domovinske vojne.

F I Z K U L T U R A

Fizikturni dan delovnega ljudstva

Ako hočemo danes govoriti o fizikturnem dnevu, nas mora voditi načelo, da morajo vse prireditve tega dneva — in to naj bodo predvsem nastopi in parade — imeti zunanji izraz notranje vsebine nove fizikulture, da morata biti poudarjeni množičnost in vsestranost; manifestirati se mora povezanost vseh fizikturnih panog v nasprotju s staro razcepjenostjo. Predvsem pa je važno, da dobi ta dan vse delovno ljudstvo občutek, da je v Titovi Jugoslaviji fizikultura stvar vsega ljudstva, da je njen najvišji cilj: ljudstvu koristiti, utrjevati njegovo delovno in obrambno sposobnost, nuditi delovnemu ljudstvu zdravno in koristno razvedrilo — kar je najboljša propaganda za fizikulturo.

Če se ozremo na podobne prireditve pri nas pred vojno, moramo predvsem ugotoviti, da delavska fizikturna društva niso imela možnosti sodelovanja, da smo na naših zletih in nastopih pogrešali slovenskega delavca.

Spremenjeni položaj, katerega je naše muldelavstvu tudi v fizikulturi prinesla narodno osvobodilna borba, bi se moral odražati prav na fizikturni dan; ta dan mora fizikulturo približati delovnemu ljudstvu, mu jo prikazati kot njegovo neizogibno potrebo.

Ko pogledamo na dosežane delo sindikatov v fizikulturi, lahko ugotovimo, da to delo ni doseglo zaželjenega uspeha, da so sindikati vse premalo izkoristili možnosti, katere jim daje fizikturna organizacija in jo tudi od svoje strani premalo podpirajo. Res je, da smo dosegli dovolj tesno sodelovanje med vodstvi obeh organizacij, toda glavnega — to je sodelovanja — na terenu med sindikalnimi podružnicami na eni in fizikturnimi društvi in aktivni na drugi strani, še nismo v zadostni meri razvili. Pojavili so se le posamezni primeri takega sodelovanja (n. pr. P. D. »Svoboda« iz Ljubljani, podobni primeri v Trbovljah, Jesenicah, v Celju), ni pa postalo to sodelovanje splošno, čeprav bi morali biti naši sindikati tudi organizatorji in propagatorji fizikulture.

Največ krivde pri tem, da se fizikultura med delavstvom še ni v dovoljni meri razmahnila, nosi prav gotovo stara miselnost, da je fizikultura stvar, ki se delavstva ne tiče, stvar, ki je delavstvu tuja in spada le v okvir fizikulture organizacije same. Ta miselnost je danes zagrižena v širokih slojih, ker je bila v stari Jugoslaviji fizikultura od delavca odtrgana, ker so bile zanj potrebne materialne možnosti, katerih delavec ni imel, pa tudi stare fizikulture organizacije niso bile v rokah ljudstva.

URAL

Južni Ural ima izredne prirodne pogoje za zdravljenje in počitek delovnih ljudi. Borovi gozdi, ki se raztezajo na stotine kilometrov, veliko število jezer, ogromna stepta, — vse to daje možnost, da se postavijo zdravilišča in okrevališča, katere niso prav nič slabša od onih na jugu.

V Celjabinski oblasti so sindikati zgradili 3 sanatorije in 4 okrevališča za delavce in nameščenec Magnitogorska, Zlatoustja, Miasa in drugih mest. Med dvema jezera — Kisegača in Terenkula — stoji v borovi šumi sanatorij Kisegača za živčna in srčna obolenja, ki je poznan ne samo na Uralu.

Na bregu jezera Torgojak sta dve sindikalni okrevališči, a v bližini postaje Kristin sta prav tako dve. V zdravstvenih ustanovah sindikatov Celjabinske oblasti se je lansko leto zdravilo in bilo poslanih na okrevanje preko 20 tisoč oseb.

Za popravilo in ureditev teh ustanov so izdali v letu 1945 preko 2 in pol milijona rubljev.

GRUZIJA

Koncem lanskega leta so se začela generalna popravila sanatorijev od katerih so bili nekateri popolnoma porušeni. V kratkem času je polovica vseh zdravstvenih ustanov spat dobila svoj stari videz. Spomladaj so bili izročeni sanatoriji in okrevališča sindikatov, katere bodo, lahko sprejela letno preko 2500 delavcev in nameščenec.

Za popravila in ureditev prostorov in zdraviliških kabinetov so dali preko 3 milijone rubljev.

Naši sindikati — vzgojitelji in šola napredka delovnih množic bi si morali kot eno od osnovnih nalog za rešitev vprašanja fizikulture med delavstvom zastaviti nalogo, razbiti to staro gledanje na fizikulturo, in to potom preprečevanja in političnega dela. Naše delo je predvsem preprečevanje in propagiranje fizikulture med delavskim razredom in ne toliko strokovno in tehnično delo v fizikulturi sami.

V našem dosedanjem delu si je kulturno-prosvetni oddelek pri glavnem odboru zadal predvsem nalogo, izdelati organizacijsko mrežo poverjenikov preko krajevnih medstrokovnih svetov do krajevnih in podružničnih odborov. Navodila, ki so bila poslana v tem smislu, so že dosegla precejšen uspeh.

Glavni cilj postavljanja teh poverjenikov je organizacija fizikturnih aktivov, vsakodnevna propaganda za fizikulturo po stenčah, s predavanji in poročili, na članskih sestankih. Razviti bi naj tudi tekmovanje med fizikturnimi aktivni v posameznih oddelkih.

Tudi obveze v pogledu fizikulture so že postavljene, vendar so preveč enostranske in nekonkretne. Iz poročil je razvidno, da se naše osnovne organizacije v pogledu fizikulture izgovarjajo predvsem na materialne težkote, katere pa so premostljive pri boljši volji in iniciativi. Vse preveč se govori o pomanjkanju igrišč, orodja, obleke, vadijskega kadra, v nobenem poročilu pa ni podana obveza, da se pri enem ali drugem obratu ali ustanovi organizira prostor za odbojko, kosarko, vadbo na orodju ali kaj sličnega, — vse to manjšega obsega in primitivno — na dvoriščih, v neizrabljenih prostorih v tovarnah itd. Mogla bi se delati tudi orodja in obveze za izdelavo orodij, saj so združeni v podružnicah kovači, mizarji, ključavnikarji in drugi obrtniki. V tem, da ne postavljamo takih obvez, da nismo prožni in iniciativni, se kaže stara komodnost in oportunitizem. Saj za nekatere fizikulture panoge, kot so n. pr. lahkootletika, gimnastika in ki so osnovno pri razvoju fizikulture, sploh niso potrebna kaka posebna sredstva in oprema. Ali pa vzmemo n. pr. množične izlete v naravo na deželo, ki se vršijo danes večinoma neorganizirano, a bi organizirani in združeni z majhnimi nastopi na vaseh lahko služili kot najboljša propaganda za fizikulturo.

Kar se tiče pritožb glede pomanjkanja vadijskega kadra, je res, da nimamo strokovnjakov, katere pa si prizadevamo zgraditi. Vendar ta vzrok ni opraviljiv za popolno ne-delo v podružnicah. Treba je imeti le veselje in iniciativno in v vsaki podružnici se mora kovati ta kader v vsakdanjem praktičnem delu.

Če danes ni pogojev za šolanje kvalificiranih vadijteljev, ne smemo zato še dopustiti, da iniciativa spi. Zadajmo si nalogo, vzgojiti svoje vadijtele.

umrl — čvrsto verujoč, da bo nekdo v svetu priznana svetinja nad svetinjami — človek!

Gorki se je prav v imenu tega prepričanja tako trdovratno in nepopustljivo boril v vrstah boljševičke Partije in je — malo pred svojo smrtjo opozarjal sovjetsko ljudstvo pred nevarnostjo fašizma, ki je najostudnejše popačilo obraz človeškega bitja.

2.

Leta 1938, komaj dve leti po smrti Gorkega, je sovjetska filmska produkcija Sojuzdetfilm izdelala film o Gorkem. Pomen Gorkega za sovjetsko ljudstvo je tako velik in pisateljstvo življenje tako značilno in dogodkovno polno, da je nedvomno mlakavna snov za filmsko obdelavo.

Znani sovjetski režiser M. Donski je izbral najzanimivejše dogodke iz mladosti Maksima Gorkega in jih oblikoval v skladu celoto. Snov je prav gotovo črpal iz del Maksima Gorkega samega, zlasti iz njegovega dela »Moje detinstvo«. Z ozirom na vso pisanost dogodkov in življenju mladega Gorkega je bilo potrebno izločiti one, ki so manj važni in osvetliti one doživljaje, ki razgrinjajo in prikazujejo ne samo trdote in protislovja družbe, v kateri je Gorki rasel, temveč, ki predvsem že v obrisih kažejo na poznejšega velikoga pisatelja.

Film se zato prične s prvim usodno važnim dogodkom v mladosti Gorkega, s prihodom mladega Alekseja po smrti njegovega očeta na dom barvarja, deda Kaš-

Podoba M. Gorkega v filmu

1. Aleksej Maksimovič Pješkov se je rodil 1. 1868 v Nižnjem Novgorodu na Volgi kot sin tapetnika. V nežni mladosti je občutil in okusil vse težave, s katerimi se je moral boriti večina delovnega ljudstva gnile carske Rusije. Toda mladi Aleksej je šel — prežet od trdne vere in svetlega optimizma, ki je bil lasten njegovi naravi — preko vseh težav. Po vzpodbudah, ki mu jih je dalo sveže in pristno pripovedovanje babice Akuline Kaširine in pozneje, ko je prepotoval in prekrizlil vso Rusijo — ob vzpodbudi prijatelja K. Krolenka, naj vse, kar je videl in doživel, napiše — se je Aleksej res lotil pisanja.

Ko je bil star 24 let, je Aleksej napisal in objavil svoje prvo delo, legendo »Makar cudrac. V delu opisuje zgodbo mladeniča Danka, ki je dvignil čez svet svojo gorečo srce, da bi razsvetljal ljudem pot k svobodi. Romantična nota prvih del v mladosti se počasi izgublja, ko Aleksej kot uporen mlad človek vedno razločneje čuti svoje sposobnosti in svoje poslanstvo. Vsa mladost, ki jo je preživel, vstaja pred Aleksejevimi očmi v drugačni luči, vse, kar vidi okrog sebe, ocačuje osterje, nič več ni zbegana od protislovij v družbi, temveč ve, da je edina rešitev borba, borba za uničenje teh pro-

tislovij. V tem času je dobival prve ostrejše oblike lik Maksima Gorkega, katerega dela je občudovala vsa Rusija in pozneje ves svet in se učil življenja iz njegovih knjig.

Ko se je Aleksej Maksimovič Pješkov zavedel sebe in svoje naloge v družbi — se je rodil Maksim Gorki. Komaj tri leta po objavi svojega prvega dela je objavil še drugo povest »Čelkaš«, ki v njej s silovno realistično doslednostjo prikazuje neusmiljeno kapitalistično izkoriščanje pristaniških delavcev, nosačev, ki na svojih plečih prenašajo na tisoče pudov žita, da bi si prisluzili za svoj želodec nekaj funtov tega žita«. Za to knjigo je objavil dalje svoja dela, v katerih je razkrival krivice kapitalističnega reda, v katerih je slikal ljudi »iz dna«, ljudi, katerih življenje in težave je Gorki sam dobro poznal iz svoje poti, težave, zatiranje in izkoriščanje, ki ga je Gorki na lastni koži grenko občutil. Te knjige, katerih zgodi protesti in ostra kritika ter iskreno realistično prikazovanje snovi, pobarvano s toplim čustvom njegove pripovedne moči, te knjige so osvojile srca preprostih ljudi, te knjige so najširše množice osvojile. Knjige Gorkega so začeli tiskati v stoti. sočih izvodih. Slava Gorkega je rasla tako kot se je sam Gorki kot pisatelj vedno

Jeseničan.

Glas naših delavcev in nameščencev

IZ ZAGORJA

Rudniški okraj Zagorje začasno preskrbljen s pitno vodo

Ze prej, posebno pa med vojno, je bilo v našem kraju opaziti vedno večje pomanjkanje pitne vode, katere je v zadnjem času še povečan zmanjkalno. Ker so pa po osvoboditvi tujesajnji ljudski odbor najprej reševali nujnejša vprašanja, je Mestnemu ljudskemu odboru v preskrbi kraja s pitno vodo prišlo na pomoč tukajšnja rudniška uprava s tem, da si je zadala nalogo, vsaj rudniški kraj Toplice, kjer stanuje večina rudarjev, oskrbeti z dovoljno množico pitne vode.

Prvotno nameravano napeljavo vode iz vrelca pri Vinskem jašku se je moralo opustiti, ker se je ta voda s poglobljanjem teža jaska izubila. Voda iz izvirka pri Ribniku je po merodajnih zavodih za preiskavo vode, neprimerno za pitne namene. Izvrsna bi bila voda iz izvira pri Semniku, projekt pa je vsled precejšnje oddaljenosti in s tem v zvezi velikih investicijskih stroškov za enkrat neizvedljiv.

Končno je odločil rudniški ravnatelj tov. ing. Malovrh, naj se pošlje v preiskavo voda toplih vrelcev na II. obzoru obrata Kotredež. Bakteriološko-epidemiološki zavod ter kemični laboratorij ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje v Ljubljani, sta to vodo priznala kot primerno in užitno ter jo karakterizirala kot trdo vodo, kar je v pitne svrhe zaželeno, posebno dobra pa ni za pranje, ker ji je potrebno dodajati precej sode. Iz obeh vrelcev doteka v že prej obstoječi rezervoar na II. obzoru 1260 l vode na minuto ter znaša ožena temperatura pri vrelcih 30° C. Po vsestranskem posvetovanju se je takoj pričelo s preureditvami pri obstoječih mestnih in rudniških cevovodih, katere so bile predhodno dobro preinštruirane. Napravila se je zveza med obstoječim rudniškim in mestnim cevovodom pod separacijskim mostom, podaljšal se je isti cevovod od separacije do križišča v koloniji, kjer se je zaprl glavni dovod mrzle vode od Grčarja tako, da doteka v rezervoar nad kolonijo sedaj samo la voda. Prekinili se je tudi drugi glavni dovod mestnega vodovoda v Toplice v križišču pri glavnih pisarnah. Pred obema zapornima točkama mestnega vodovoda sta se pa izpeljali še dve žilivki mrzle pitne vode ter obstojata na ta način v Toplicah s studencem pri stari šoli v celoti 3 mesta, kjer je lahko dobiti mrzlo pitno vodo, če komu ne ušaja doma dotekajoča 18—20° C voda. Res z vsmem in vso resnostjo se oprijeli preureditvenih del naših zunanji in jamski delavci ter delo v glavnem dokončali v 14 dneh.

Kako veselih obrazov si videl n. pr. prvi dan dotoka vode v delavsko kolonijo žene naših rudarjev, ki so hilele iz navade z vsami mogočimi posodi in streči vodo, da bi jo ponesle v svoje kuhinje ter si tako zagurale vsaj en dan zopet vodo, katero so pred tem dnošale iz najnižjih točk doline, če je že kdaj prišla za kakšne ure po mestnem vodovodu. Že po prvih trenutnih dviga vode v 215 m višje ležeči rezervoar so se pa pokazale prve hibe mestnega cevovoda. Čevlji so puščale kar na

pretek na raznih mestih ter je bilo prve dni dokaj dela, da so se prej prkriti boljne točke na tem sektorju vodovoda odpravile.

Pa bo ta ali drug pobaral, pitna voda pa 18 ali celo 24° C? Naš rudar mu bo pa odgovoril: Ze dokaj let pijemo to vodo rudarji in to 30° C toplo pri vrelcu, ko prihajamo in odhajamo na delo v jami ter se z njo prav dobro odležamo. Znamo je, da si položiš žejno tudi s toplim čajem, zakaj bi se je pa ne s toplo vodo? No, pa če je že to napaka te vode v poletju, si jo boš pa kakšen vrček na dan prinesel od omenjenih treh točk, kjer se leče mrzla. Ina pa zato drugo prednost. Natociš si jo v posodo ter se v njej brez dodatka tople karkopas, če nisi preveč razvajen. Opaziti je, da naši kotredeski rudarji, ki se v njej kopajo že nekaj let, niso revmatični! Tudi to je velika prednost. Pozimi tudi najbže ne bo veljko prehlada, ki voda le ne bo ledeno mrzla, ampak bo, po cenitvah, doma ob iztoku imela približno 10° C.

Primerno pa je na tem mestu, da se Zagorjani zahvalimo tudi Trbovelčanom, predvsem delavcem in vodstvu Osrednjim delavnic, ki so pristopili in res udarniško v rekordnem času popravili in sestavili sesalke z motorjem, da smo lahko uresničili načrt direktnega dviga vode iz jame v mestni rezervoar.

Pripomniti bi pa bilo Pri tej priložnosti, da se z vodo kar najbolj štedi. Saj stane dvig vode 1.—din za m³ vode s tem, da se jo kladu na višje ležeči rezervoar nad kolonijo. Torej zapirajte ob vsaki priliki odprte pipe ter javite takoj vsako morebitno poškodbo vodovodnega omrežja!

Po pravkar končani napravi kontrole vodostaja v rezervoarju je redni dotok vode sedaj odvisen od rudarjev pri sesalki na II. obzoru oziroma strojniki izvoznega jaska kotredeskega obrata.

Slavko Raspočnik.

Delo v apnenicah

Kakor v vseh obratih in podjetjih skrbijo tudi delavci v obratu apnenic za čim hitrejši dvig gospodarstva. Trudijo se, da k tej, za nas najvažnejši nalogi kar največ doprinesejo. V obratu vladata soglasje, red in disciplina. Delo, ki ga izvršujejo z vso resnostjo, dobro napreduje. Obnovili in popravili so vse peči, kakor tudi vse motove, stanovanjske hiše in barake, katere jim je okupator porušil. Produkcijo so dvignili za 40%. Od 1. januarja do danes so napravili 2136 prostovoljnih ur za obnovo, 888 ur za Komunistično partijo, 992 ur za porušeno vasa Občne Poljsnik, 256 delovnih ur za gradnjo proge Brčko—Banoviči, za vdove in sirote so darovali 1920 din in za obnovo gospodarskega poslojpa 2035 din.

V sindikalni organizaciji so 100% kakor so tudi 100% naročen na svoj list »Delavska enotnost«.

Načrt, ki so si ga postavili, izpolnjujejo vestno in vztrajno, za kar so nam dokaz tudi v tem dopisu navedeni rezultati.

Savšek Fr.

Delo v apnenicah

Kakor v vseh obratih in podjetjih skrbijo tudi delavci v obratu apnenic za čim hitrejši dvig gospodarstva. Trudijo se, da k tej, za nas najvažnejši nalogi kar največ doprinesejo. V obratu vladata soglasje, red in disciplina. Delo, ki ga izvršujejo z vso resnostjo, dobro napreduje. Obnovili in popravili so vse peči, kakor tudi vse motove, stanovanjske hiše in barake, katere jim je okupator porušil. Produkcijo so dvignili za 40%. Od 1. januarja do danes so napravili 2136 prostovoljnih ur za obnovo, 888 ur za Komunistično partijo, 992 ur za porušeno vasa Občne Poljsnik, 256 delovnih ur za gradnjo proge Brčko—Banoviči, za vdove in sirote so darovali 1920 din in za obnovo gospodarskega poslojpa 2035 din.

V sindikalni organizaciji so 100% kakor so tudi 100% naročen na svoj list »Delavska enotnost«.

Načrt, ki so si ga postavili, izpolnjujejo vestno in vztrajno, za kar so nam dokaz tudi v tem dopisu navedeni rezultati.

Savšek Fr.

IZ ŠENT PAVLA

Tkalke in tiskarji v tekmovanju

Zelo močno je čutil o nas, kakor da bi vse življenje v velikih tovarniških prostorih pod južnimi obronki Savinjske doline popolnoma zamrlo. Toda ni tako.

Ce vstopiš v oddelek tkalnice, vidiš, kako hitro tovarišice odpravljati zastoje na statvah, kako se debelijo valji s tkanino in produkcija raste. Če hočeš tovarišico motiti pri delu, ti z nasmeškom odvrne, da se ne utegne muditi in odhiti od dolgi vrsti tekočih statov po svojem delu. Vse dela z vsmem, vse hiti, da se bo čim več in čim hitreje produciralo. Ni več podjetnikovih priganjavev, ampak zavest, da delajo za svojo ljudsko državo in za sebe. Prisilno disciplino nadomešča zavestna disciplina, ki je zrasla iz izkušnje v teku narodno osvobodilne borbe in neumorne dela za obnovo.

V ključavničarski delavnici se kujejo, stružijo in varijo pokvarjeni in nadomestni deli statov. Marskaj, kar je bilo treba včasih nabavljati iz inozemstva, se danes izdelava doma.

V tiskarni vidiš leteče pramene blaga, ki se kuha, beli, pere in suši. V tiskarskem oddelku pravkar vlagajo nove valje v stroje. Četrte ure kasneje bo že stekel nov vzorček, ki se bo nizal v tisoče metrov. V kuhinji najdemo za mizo starega

barvarskega veterana, ki razmišlja, koliko bi se šlo dale priletnosti z barvami ali kemikalijami in katero porabljeno kemikalijo bi bilo mogoče nadomestiti z drugo, katere je še nekaj v zalogi in da pri tem kvaliteta tiska ne bo trpela. Tiskarna ali barvana tkanina potem hiti skozi oddelke, kjer ji razni stroji spreminjajo strukturo in zunanji izgled, dokler ne pride v skladišno in opremijo z značkami, s katerimi gre v uporabo delovnemu ljudstvu.

Naše izdelke srečamo od južne do severne meje naše republike. Delavstvo se zaveda, da bo treba še velikih naporov, da bomo zadovoljili potrebe našega trga do tekstilijah. Da bi delo napredovalo še uspešneje, smo se vključili v tekmovanje načrtno. Napravili smo si načrt, katerega glavne naloge smo s skupnim delom v glavnem že izvršili. Doseženi uspehi nas ne motijo, da ne bi s tekmovanjem nadaljevali. Dvig produkcije v tkalnici in tiskarni ne sme biti samo začasen, ampak hočemo, da ga bomo dvignili še višje in to ne na račun naših fizičnih sil, ampak s spretno in smotrno uporabo tehničnih sredstev. Tekmujemo tudi v tem, da naša produkcija ne bo dosegala samo količinske višine, ampak da bo tudi kvaliteta.

se zadnjikrat sreča z židom, preden ga odženejo na kazensko delo na Volgi.

Aleksejev ded pa zapravi v nekaj letih vse premoženje. Končno mu zgori barvarija, ki jo je zažgala zlobna roka. Pomočnik Grigorij pri požaru oslepi. Ded se mora preseliti in kmalu se začne zanj, za babico in za Alekseja še trše življenje. Aleksej nabira za babico čunje. Prve stike naveže z ljudmi in ko je star komaj deset let, prinese babici pokroviteljsko in zadoščanjem — prvo denarno pomoč. Poleg tega pa se Aleksej vneto uči čitati in pisati. Srečanje deda in slega Grigorija, ki ponuja na semnju dedu skorjo kruha, je za Alekseja zadnji opomin, da pri dedu ne bo mogel več živeti.

Mladi Aleksej vzame culo, se poslovi od svoje tovarišije in se napoti v svet: »V življenje... v življenje, da v njem razžarimo vse, kar je v nas dobrega, kar je človeškega v našem umu in v naših srcih.«

Režiser M. Donski se ni strogo držal zgodovinskih in verodostojnih virov mladega Gorkega. Osmova so mu padli bili pravi izvorni podatki. Toda napravil je nekaj več: na osnovnih dogodkih življenja mladega Gorkega, na teh drobnih, toda močnih doživljajih, ki jih je po svoji umetniški zamisli vzročilo in smiselno med seboj povezal in izpolnil, je že videti značilne poteze podobe tistega Gorkega, čigar dela so pozneje pretresala svet. V plahih, očeh mladega Alekseja, v očeh, ki se ob razočaranju in krivcah stemnijo in

premišljujoče zamaknejo, je lesk oči poznejšega strogega sodnika družbe, vendar pa dobrohotnega in ljubeznivega polnega Gorkega, ki najvišje ceni človeka in ki se bori za njegovo pravo in pravično mesto v stvarstvu.

Pri izvedbi te in takšne zamisli so režiserju pomagali dobri igralci, ki so svojim vlogam znali vdihniti čarobno in prepričljivo moč življenjske resničnosti in ki so se kot kolektiv v filmu zelo srečno znašli in ujeli skupni ritem igre. To velja zlasti za igralca Trojanovskega, ki je izvrstno izdelal lik histeričnega deda. Maksimalna je v vlogi babice Jakuline pokazala pristnega človeka, ki je, četudi stisnjen od trdot in protislovij tedanje družbe, vendar ohranil veder odnos do življenja in prežarjal Alekseja z ognjem dobrote svojega srca.

Čudovito podoba mladega Maksima Gorkega je pokazal talentirani otrok Aljoša Ljarski. Presenetljiva maska, skozi katero je neprestano čutili nasmeš in pogled poznjšega Gorkega, spretna in prikupna igra trme, radovednosti, razočaranja in razigranosti, vse je to otrok Aljoša Ljarski z izredno močjo in gotovostjo izrazil.

Vse napore so vložili v film tudi tehniki. Intimni prizori doživljaje Gorkega so posneli v takšni luči, da v kontrastih svetlega in temnega že dojemamo utripaje čustev plašne otroške duševnosti Gorkega. Montaža filma je ekonomična in vsekokoli s srečno roko izvedena: noben prizor ni predolg, noben prekratek. Muzi-

malna spremljava komponista L. švarca prijetno izpolnjuje in podčrtava dogajanje v filmu, tako da je v muzikalnem prizoru, ki ga razodeva celotna režija, skoro zavestno ne dojamemo.

Takšna obdelava in skrbna režija sta pripomogli, da je film pristen in enakovreden izraz vsega, kar je Gorki v svoji težki mladosti doživljal. Ta film je kot sredstvo množične vzgoje in kot umetniška na višini in nedvomno predstavlja od strani umetnikov izraz hvalečnosti, ki jo izkazuje Gorkemu vse sovjetsko ljudstvo.

»Nismo se rodili zato, da se pomirimo z ostudnostjo življenja, temveč zato, da se borimo proti njej in jo obvladamo,« je dejal Gorki. Tako je ravnal že v nežni mladosti, to nam kaže film, tako je ravnal tudi vse svoje življenje, pod vtisom njegovih del pa je v veliki meri tako ravnal tudi delovno ljudstvo, katerega vodnik je bil, — in je v proletarski revoluciji ter v izgradnji socialističnega reda to ostudnost v nemajhni meri tudi resnično premagalo.

Enako vroča in zgoča je beseda Gorkega še danes, saj množice sveta, ki se prebujajo in stopajo v organizirano borbena skupnost, čutijo isto, kar je čutil v nežni mladosti Gorki in kar je veliki pisatelj iz globoke in neugasljive ljubezni do človeka — izrazil v svojih čudovitih delih: veselje do življenja, sovraštvo in boj vsemu temnemu, kar ovira zdravo in prosto rast svobodnega človeka.

Francos Kosmač

Izdaja Glavni odbor Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev Slovenije. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 22-II., tel. št. 45-53. Odgovorna urednica: Baša Boža. — Tiskarna »Sloveskega poročevalca«

IZ CELJA

Finančni uslužbenci tekmujejo

V okviru tekmovanja postavljene naloge smo zadovoljivo rešili. Kljub znatno zmanjšanimu številu osebja smo dosegli, da ni bilo niti enega zaostanka v poslovanju. To delo nam je bilo možno izvršiti le s pomočjo prostovoljnega dela. Do meseca maja smo napravili 9450 prostovoljnih delovnih ur. Posebno lepo so se izkazali uslužbenci katastrskega oddelka, ki so pri izvedbi agrarne reforme delali do pozne noči. Dosegli smo, da se je članstvo v naši podružnici 100% organiziralo. Člani so imeli na množičnih sestankih po LO v Celju in okolici 22 referatov o novem zakonu o neposrednih davkih. Omenimo naj, da je na področju okrajnega LO Celje do sedaj plačano 72,6% od zneska odmerjenih akcij na račun davka.

Zelo dobro smo uspeli tudi v nabirah akcijah, v katerih smo nabrali 21.456 din. Denar smo dali v razne socialne svrhe. Tudi v študijah z materialom ne zaostajamo. Poleg študije s pisarniškim materialom smo oddali papirnice v predelavo 3700 kg starega nerabnega papirja, ki so ga člani podružnice nabrali. Ustanovili smo si tudi podporni sklad, katerega dohodki so namenjeni najpotrebnejšim članom v primeru bolezni, nesreče ali smrti. Do sedaj imamo dohodkov 1050 din.

V naši podružnici imamo tudi dramski odsek, ki je prvič uspešno nastopil z enodejanko, ki jo je napisal naš član tovariš Alojz Zajc. »Vojni dobičkar«, lepo pa se razvija tudi muzikalni kvartet, ki pridno vodi. Šten-čas je po tehnični izdelavi eden najboljših v Celju, toda tudi po vsebini ni zadržni.

Naše delo za skupnost in boljše bodočnost v Titovi Jugoslaviji hočemo nadaljevati. Predvsem smo sklenili, da bomo v tem poletju z našim dramskim odsekom in kvartetom večkrat obiskali naše kmote v hribih, ki so zvesto sodelovali in podpirali našo hrabro vojsko. **Jože Mravljica.**

IZ MARIBORA

Uspehi v podjetju »Jelenec-Slajmer«

Člani sindikalne podružnice pri gradbenem podjetju Jelenec-Slajmer žanjejo v tekmovanju lepe uspehe. Število organiziranih članov so zvišali od 58 na 280 članov. Tudi število prostovoljnih ur nam kaže njihovo požrtvovalnost in razumevanje današnjega časa in nalog, ki stoje pred nami. Napravili so skupno 2276 prostovoljnih delovnih ur, katerih zaslužek so darovali: za gradnjo »Sindikalnega doma« v Mariboru 29.095 din, za tiskovni sklad Ljudske pravice 500 din, za tiskovni sklad Primorske in Koroske 700 din, 400 dinarjev za ljudsko knjižnico in za osirotelo deca 1320 din.

Poleg tega so se obvezali, da bo delalo vse članstvo dve uri v korist »Mladinske proge Brčko—Banoviči«.

Kakor vestno izpolnjujejo svoje dolžnosti pri fizičnem delu, tako tudi ne zanemarjajo kulturnega življenja. Pester šten-čas in dramski krožek to najbolj potrjuje. Delavstvo in nameščentvo tega podjetja se je obvezalo, da bo tudi v bodoče neustrašivo delalo za čim hitrejšo uresničenje skupnega cilja — za doseg popolne gospodarske zmagaje.

IZ LJUBLJANE

Okrajno sodišče nadaljuje s tekmovanjem

Uspehi prvomajskega tekmovanja in izkušnje, ki smo jih pridobili, so nam dale pobudo za nadaljevanje tekmovanja. Že v prvih tednih so se pokazali uspehi. Izkazalo se je predvsem tovarišice. V nekaj dneh so poleg svojega dela izdelale preko 2400 odpravkov v zapletnem postopku. Najbolj aktivna pri tem delu je bila tovarišica Lojzka Jeršotova, ki je že v svojem oddelku zelo zaposlena. S tem delom so tovarišice prihranile 25,5 delovnih dni. Poleg tega so v mesecu maju napravili sodniki, tajniki in drugi nameščenci 4000 nadur.

Lepe napreduje tudi igralška družina, ki se z rednimi vajami in pogostimi nastopi vidno strokovno razvija. Ta skupina si je zadala nalogo, da bo skrbela za kulturno življenje podružnice in da bo pri tekmovanju v življenje pravi vse člane podružnice. Na rednih sestankih obravnavajo tekoči politični, gospodarski in kulturni razvoj v naši državi, kakor tudi v svetu.

S posebnim zanimanjem sledimo razvoju v Sovjetski zvezi. Svoje strokovno in politično znanje si dvigajo s pomočjo sindikalnih in drugih listov ter brošur. Zelo veliko pa so pridobili tudi na tečajih. Sedaj se vrši tečaj za sodnike, ki bo omogočil sodniškemu zboru, da bo lažje reševal posamezna vprašanja in da bo kos čim in mu nalogom.

—c—

IZ KRANJA

Prosvetni delavci na gimnaziji v Mostah v delu z mladino

Prosvetni delavci na nižji gimnaziji v Mostah nimajo lahkega dela. Mladina si v vojnih letih ob nerednem pouku ni mogla pridobiti zadostnega znanja, predvsem pa ji manjka rednosti in discipline. Toda kljub tem težkim pogojem učenja so naši prosvetlarji skupno z mladino dosegli že vidne uspehe. Djaki se trudijo, da izboljšajo disciplino in učni uspeh, kar jim tudi

IZ MARIBORA

Delovni kolektiv zadruga »Usnjeni izdelki«

Delavstvo v zadrugi Usnjeni izdelki v Ljubljani si je zadala nalogo, da zviša produkcijo za 5%. Ta procent pa se je v času tekmovanja zvišal na 9,79%. Podjetje je s pažnjo pri prirezoivanju doseglo skoraj 5% prihranka na usnjo, odpadke od usnja se je uporabilo za stranske proizvode. V pogledu strokovega kadra je bil dosežen lep uspeh. Vajenci so poleg rednega obiska obrtnonadaljevalnega pouka pokazali pri delu veliko zanimanja, tako da veliko od njih dela že samostojno. Pri delu so polkličali tudi z izboljšanim načina dela. Uspeli so izboljšati obrobiljanje kovčkov s pločevino, pri čemer se je prihranilo na času 100%. Podjetje ima toliko naročil, da je proizvodnja odmana za dva meseca v naprej.

V času tekmovanja so organizirali skoraj vse v sindikalno organizacijo, kakor tudi zvišali število naročnikov na list Delavska enotnost.

Delavski kolektiv v podjetju je izvršil 1418 prostovoljnih delovnih ur. Zaslužek teh prostovoljnih ur, v znesku 16.693 din, je bil delno namenjen za gradnjo proge Brčko—Banoviči, delno pa četrti šiška v socialne namene.

Prav zadovoljive uspehe so dosegli tudi na kulturno-prosvetnem polju. Šten-čas po prava slika podjetja in dela v njem. Na njih obravnavajo gospodarska vprašanja, razne probleme, ki se pojavijo pri delu, seznanjajo se z nalogami sindikatov in razvojem istih v drugih državah. Na šten-čas najdeš imena najboljših delavcev, prav tako pa tudi »zabusantove«. Dopisi za šten-čas so se povišali za 200%.

Knjižnica, ki so si jo ustanovili, vsebuje 100 knjig. Ustanovili so tudi pevski zbor, ki šteje 20 članov. Uredili so si tudi lep namizni tenis, ki jim služi za razvedrilo v prostem času.

Tako delavci zadruga »Usnjeni izdelki« kolektivno izvršujejo vse naloge, ki se postavljajo pred njih.

Sindikalist.

IZ JESENIC

Skupščina Krajevnega medstrokovnega sveta na Jesenicah

Podružnica v tovarni »Iska« je po številu zaposlenega delavstva majhna, vendar v delu ne zaostajamo za drugimi. Tekmujevo v delu sami med seboj in tako zvišujemo produkcijo naših izdelkov iz dneva v dan. V maju smo dvignili produkcijo od 75% na 86%. Prostovoljnemu delu v tednu obnove cest smo se odzvali 100%.

Napravili smo si tudi načrt za nadaljnje tekmovanje. Kot glavne naloge smo si postavili: čim bolj bomo dvignili produkcijo količinsko in kvalitativno, v kulturno-prosvetno delo moramo vključiti do poslednjega člana in dvigniti bomo našo politično izobrazbo z dobro pripravljenimi sestanki in predavanji. Prav tako pa smo si zadali nalogo, da s prostovoljnem »Sindikalne pomagamo pri obnovitvi našega »Sindikalnega doma«, ki bo služil za kulturno-prosvetni razvoj vsega delavstva mesta Kranja. Delo bomo izvrševali vestno in požrtvovalno.

Zelo lepo se izkaže pri delu tudi naša mladina, ki se aktivno udeležuje na vseh sektorjih dela in je vedno med prvimi. Sedaj vlagaje vse svoje sile, da doprinese kar največ za gradnjo proge Brčko—Banoviči.

Tako poteka naše delo veselo naprej v lepšo in srečnejšo bodočnost.

F. F.

IZ KRANJA

Skupščina Krajevnega medstrokovnega sveta na Jesenicah

Podružnica v tovarni »Iska« je po številu zaposlenega delavstva majhna, vendar v delu ne zaostajamo za drugimi. Tekmujevo v delu sami med seboj in tako zvišujemo produkcijo naših izdelkov iz dneva v dan. V maju smo dvignili produkcijo od 75% na 86%. Prostovoljnemu delu v tednu obnove cest smo se odzvali 100%.

Napravili smo si tudi načrt za nadaljnje tekmovanje. Kot glavne naloge smo si postavili: čim bolj bomo dvignili produkcijo količinsko in kvalitativno, v kulturno-prosvetno delo moramo vključiti do poslednjega člana in dvigniti bomo našo politično izobrazbo z dobro pripravljenimi sestanki in predavanji. Prav tako pa smo si zadali nalogo, da s prostovoljnem »Sindikalne pomagamo pri obnovitvi našega »Sindikalnega doma«, ki bo služil za kulturno-prosvetni razvoj vsega delavstva mesta Kranja. Delo bomo izvrševali vestno in požrtvovalno.

Zelo lepo se izkaže pri delu tudi naša mladina, ki se aktivno udeležuje na vseh sektorjih dela in je vedno med prvimi. Sedaj vlagaje vse svoje sile, da doprinese kar največ za gradnjo proge Brčko—Banoviči.

Tako poteka naše delo veselo naprej v lepšo in srečnejšo bodočnost.

F. F.

IZ MARIBORA

Skupščina Krajevnega medstrokovnega sveta na Jesenicah

Podružnica v tovarni »Iska« je po številu zaposlenega delavstva majhna, vendar v delu ne zaostajamo za drugimi. Tekmujevo v delu sami med seboj in tako zvišujemo produkcijo naših izdelkov iz dneva v dan. V maju smo dvignili produkcijo od 75% na 86%. Prostovoljnemu delu v tednu obnove cest smo se odzvali 100%.

Napravili smo si tudi načrt za nadaljnje tekmovanje. Kot glavne naloge smo si postavili: čim bolj bomo dvignili produkcijo količinsko in kvalitativno, v kulturno-prosvetno delo moramo vključiti do poslednjega člana in dvigniti bomo našo politično izobrazbo z dobro pripravljenimi sestanki in predavanji. Prav tako pa smo si zadali nalogo, da s prostovoljnem »Sindikalne pomagamo pri obnovitvi našega »Sindikalnega doma«, ki bo služil za kulturno-prosvetni razvoj vsega delavstva mesta Kranja. Delo bomo izvrševali vestno in požrtvovalno.

Zelo lepo se izkaže pri delu tudi naša mladina, ki se aktivno udeležuje na vseh sektorjih dela in je vedno med prvimi. Sedaj vlagaje vse svoje sile, da doprinese kar največ za gradnjo proge Brčko—Banoviči.

Tako poteka naše delo veselo naprej v lepšo in srečnejšo bodočnost.

F. F.